

Міністерство освіти і науки України
Чорноморський національний університет імені Петра Могили
Факультет політичних наук
Кафедра журналістики

Кваліфікаційна робота
на здобуття ступеня бакалавра

«Проблеми внутрішньо переміщених осіб у період воєнного стану (на прикладі м. Одеси): мультимедійна історія»

Виконала: студентка IV курсу, група 448з,
061 «Журналістика»

Мельничук Марина Олександрівна

Керівник: канд. політ. наук, доцент
Соловйова Анна Серіївна

Рецензент: канд. філол. наук, доцент
Островська Людмила Станіславівна

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ПРОБЛЕМИ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ ЯК СКЛADOVA СОЦІАЛЬНОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ.....	6
1.1. Підходи науковців до розуміння соціальної журналістики та її завдань	6
1.2. Негаразди внутрішньо переміщених осіб як важлива соціальна проблема в період війни	17
РОЗДІЛ 2. ПРОБЛЕМИ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ У ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ (НА ПРИКЛАДІ М. ОДЕСИ): МУЛЬТИМЕДІЙНА ІСТОРІЯ	27
2.1. Внутрішньо переміщені особи в Одесі: як безкоштовно отримати медичну допомогу?	27
2.2. Гуманітарна допомога для внутрішньо переміщених осіб.....	29
2.3. Ставлення до внутрішньо переміщених осіб в Одесі.....	30
2.4. Переживши війну в Донецьку, Олена знайшла нове життя в іншому місті: інтерв'ю із ВПО	
2.5. Дорога з дому, або Як одесити рятуються від війни	34
2.6. 10 корисних порад для адаптації ВПО після переїзду через війну.	37
2.7. Життєва історія родини внутрішньо переміщених осіб: як переїзд з Одеси до Луцька допоміг знайти нову надію та віру в майбутнє	39
2.8. Культурне дозвілля в Одесі для ВПО: як без жодної копійки пізнавально провести день.....	41
2.9. Як внутрішньо переміщеним особам знайти роботу в Одесі?	43
2.10. Бліц-інтерв'ю з внутрішньо переміщеними особами: коротко про головне	47
ВИСНОВКИ	52
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	56
ДОДАТКИ	59

ВСТУП

Соціальна журналістика має важливу місію – розповісти про проблеми та потреби людей, привернути увагу громадськості та владних структур до них, сприяти їх вирішенню. Завдяки соціальній журналістиці можна дізнатися про соціально-економічну ситуацію в різних регіонах країни, про стан охорони здоров'я, освіти, культури, екології, прав людини та інші соціальні питання. Крім того, соціальна журналістика допомагає створювати громадський діалог, підвищує свідомість людей, формує громадянську позицію, спонукає до активної участі в житті суспільства.

У світі, де соціальні зміни відбуваються швидко, соціальна журналістика має великий потенціал. Вона дозволяє привернути увагу до соціальних питань, які не отримують достатньої уваги в інших медіа. Крім того, соціальна журналістика має можливість допомогти розв'язати соціальні конфлікти та змінити суспільну свідомість, стимулюючи громадський рух і діалог між громадою та владою.

Однак соціальна журналістика також не позбавлена викликів. До них можна віднести, наприклад, важкі умови роботи соціальних журналістів, які повинні мати не тільки професійні знання, але й глибоке розуміння соціальних процесів та проблем, а також етичні аспекти роботи з вразливими групами населення.

Актуальність теми дослідження. Проблеми внутрішньо переміщених осіб (ВПО) є однією з найбільш актуальних та важливих складових соціальної журналістики в Україні. Це пов'язано зі складними наслідками російсько-української війни, яка привела до переміщення мільйонів людей зі своїх домівок. Серед найважливіших проблем, з якими зіштовхуються ВПО в Україні, можна виділити втрату оселі та майна, втрату робочих місць та засобів до існування, проблеми з отриманням медичної допомоги, навчанням, а також інші соціальні, економічні та психологічні проблеми.

Питання внутрішньо переміщених осіб в Україні є складним і багатограним, і вимагає комплексного підходу у розробці рішень та

вирішенні проблем. Однак, наразі можна відзначити фрагментарність у розробці окремих аспектів, таких як надання житла, працевлаштування, соціальна підтримка та інші. Часто такі рішення приймаються на рівні регіонів або місцевих громад, і можуть бути недостатньо координованими та не містити загальнодержавної стратегії. Також існує проблема нестачі фінансування для реалізації програм та проектів на підтримку ВПО.

Тому **метою** нашої роботи є визначити проблеми внутрішньо переміщених осіб у період воєнного стану та підготувати мультимедійну історію (на прикладі м. Одеси).

Для досягнення поставленої мети нами були визначені такі **завдання**:

– узагальнити підходи науковців до розуміння соціальної журналістики та її завдань;

– проаналізувати проблеми внутрішньо переміщених осіб як важливі соціальні проблеми в період війни;

– підготувати мультимедійну історію про проблеми внутрішньо переміщених осіб у період воєнного стану (на прикладі м. Одеси).

Об'єктом роботи є соціальна проблематика сучасної журналістики на прикладі ВПО.

Предметом дослідження є мультимедійна історія про проблеми внутрішньо переміщених осіб у період воєнного стану (на прикладі м. Одеси).

Вирішення поставлених завдань зумовило вибір **методів** дослідження. У роботі застосовувались: метод аналізу теоретичних джерел для визначення поняття «соціальна журналістика», «ВПО» тощо; хронологічний метод при оцінці врегулювання статусу ВПО в Україні.

Наукова новизна дослідження – було розширено питання внутрішньо переміщених осіб в Україні як соціальної проблеми та важливого аспекту соціальної журналістики. Проілюстровано типові проблеми переселенців на прикладі міста Одеси, вказано їх труднощі, особливості медичного забезпечення, гуманітарної допомоги тощо.

Практичне значення одержаних результатів. Отримані результати дослідження мають практичне значення для розробки та вдосконалення соціальної журналістики, зокрема, щодо покращення підходів до опису проблем внутрішньо переміщених осіб в Україні та розуміння їхніх потреб і прав.

Теоретичне значення дослідження полягає в розробці та обґрунтуванні концептуальних засад соціальної журналістики та ВПО в Україні. Дослідження дозволяє визначити основні проблеми та виклики, з якими стикаються внутрішньо переміщені особи в Україні, а також виявити перспективи їхнього соціально-економічного розвитку.

Дослідження також може бути корисним для журналістів, які займаються соціальною тематикою, оскільки надає змогу збагнути глибину та складність проблем, з якими стикаються внутрішньо переміщені особи в Україні, і зрозуміти, як їхнє життя може бути покращене за допомогою державних та міжнародних програм підтримки. Крім того, дослідження може бути корисним для науковців, які займаються соціологією, політичною наукою та іншими суміжними галузями, оскільки воно дозволяє проаналізувати соціально-політичну ситуацію в Україні та визначити фактори, які впливають на розвиток ВПО.

Апробація результатів дослідження. Публікації, що були створені в рамках дипломного проекту були опубліковані на офіційному сайті ЧНУ ім. Петра Могили, а також в соціальній мережі Facebook.

Дипломна робота складається з двох розділів, вступу та висновків. У першому розділі зазначено особливості соціальної журналістики та специфіка ВПО як наукової проблеми. У другому – подано авторські матеріали. Робота супроводжується списком використаних джерел. Загальний зміст дипломної поданий на 63 аркушах, з них основний текст – 58 сторінок.

РОЗДІЛ 1.

ПРОБЛЕМИ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ ЯК СКЛАДОВА СОЦІАЛЬНОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ

1.1. Підходи науковців до розуміння соціальної журналістики та її завдань

Безумовно, істинна журналістика соціальна за своєю суттю, має вагомe значення та допомагає людям у різноаспектному розвитку. Але разом із цим, не будь-яка медіадіяльність сприяє вирішенню соціальних питань або ж проблем, допомагає реципієнтам при ухваленні компетентних рішень, об'єднує, мобілізує різних людей та різні інститути навколо соціальних ситуацій, здійснює відповідного характеру критику.

Соціальна сфера у Європі стала об'єктом журналістського зацікавлення починаючи з великих соціальних подій XVII–XVIII ст. Пришвидшувачами розвитку соціальної мас-медійної комунікації були Англійська та Велика французька буржуазні революції. Із цього часу вона стає однією з домінантних тем у засобах масової інформації [7, с. 69].

Соціальна сфера (з притаманними їй характеристиками відносної самостійності, цілісності, функціональності, персоніфікованості) є «одним з найважливіших об'єктів журналістської діяльності» [7, с. 69]. Проте варто розуміти, що журналісти, які працюють у сфері соціальної журналістики, не просто констатують факти й події, а дають повноцінний аналіз і пропонують шляхи вирішення соціальної проблеми в межах своєї компетенції.

Поняття «соціальна журналістика» викликає серед теоретиків мас-медіа неоднозначне тлумачення, що пов'язано з багатозначністю самих понять «соціальне» і «журналістика» і традицією використання цих визначень у медіанауці [7, с. 69].

Соціальна журналістика – це «напрямок у журналістиці, що займається висвітленням соціальних проблем і питань суспільства, пов'язаних з протиріччями всередині суспільства (система «людина – суспільство»)» [14,

с. 36]. Тобто варто визначити соціальну журналістику як систему методів, жанрів та, зрештою, стилістичних прийомів, що безпосередньо пов'язані із поданням тем із життя людини в суспільстві (соціумі).

Крім цього, згідно з дослідницею О. Лаврик [9], існують три підходи до тлумачення поняття «соціальна журналістика»:

1. як діяльність, яка зосереджується на соціальних проблемах та «хворобах» суспільства;
2. як атрибут соціальної політики, яку здійснює держава, відповідно до офіційно визнаної ідеології та моралі суспільства;
3. як сфера суспільної діяльності, яка формує основи цивілізованого суспільства, сприяє вирішенню соціальних проблем, допомагає людям приймати компетентні рішення на основі достовірної оперативної суспільно-значущої інформації, формує громадську думку, виконує функцію соціальної критики й контролю, а також є інструментом діалогу між різними соціальними групами [9].

Кожен з цих підходів має свої особливості та переваги. Однак, незалежно від підходу, соціальна журналістика є важливим елементом медіа-системи, що забезпечує якісну інформацію про соціальні проблеми та сприяє їх вирішенню в суспільстві.

Соціальна журналістика, як професійний вид діяльності, має служити людям. Отже, будь-яка діяльність, що суперечить вказаному вище твердженню, на думку Т. Голубенко, не може вважатися соціальною журналістикою і повинна викорінюватися, задля добробуту суспільства та уникнення подекуди трагічних наслідків, про які піде мова далі [3, с. 490].

Соціальна журналістика є невід'ємною частиною публічного простору та особливо соціально-значущих комунікацій як складника соціального руху порозуміння та розвитку в Україні [3, с. 390]. Головна мета такого різновиду комунікації – робота на благо розвитку реципієнтів.

Загалом, соціальна журналістика – це форма журналістики, яка зосереджується на вивченні та висвітленні соціальних проблем і явищ. Вона

ставити своєю метою виявлення та аналіз тих факторів, які впливають на соціальне життя суспільства та їх наслідки.

Одним з ключових аспектів соціальної журналістики є її здатність звертати увагу на проблеми, які можуть бути незрозумілими або невидимими для загальної аудиторії. Вона здійснює пошук нових тем та проблем, які є важливими для розуміння того, що відбувається в суспільстві. Також, соціальна журналістика акцентує увагу на глибинних причинах та наслідках соціальних проблем, намагається зробити їх зрозумілішими та доступнішими для широкої аудиторії.

Іншим аспектом соціальної журналістики є її здатність до залучення громадськості до дискусії та співпраці з нею в розв'язанні соціальних проблем. Соціальні журналісти намагаються не просто висвітлювати проблеми, але й залучати читачів та глядачів до обговорення можливих шляхів їх вирішення.

Варто звернутися до поглядів К. Соколової [15] – однієї з провідних теоретиків у галузі соціальної журналістики, яка, визначаючи предмет і межі соціальної журналістики, зазначає, що повноцінна соціальна журналістика включає різні аспекти професійної журналістської діяльності, а саме:

- відображення в пресі проблем соціальної сфери в її зв'язках з іншими сферами суспільного життя;
- аналіз будь-якої інформації з позицій інтересів людської особистості, що не суперечать розвитку всього суспільства;
- використання особливих джерел, методів, технологій, що формують творчу своєрідність соціальної журналістики;
- залучення в інформаційний обмін самих громадян, створення їх власних інформаційних ресурсів;
- ініціювання соціальних проектів та акцій, безпосередньо спрямованих на вирішення гострих проблемних ситуацій, пряма участь у них [15, с. 59].

Ці аспекти професійної діяльності соціальної журналістики допомагають забезпечувати широку інформованість громадян про соціальні проблеми та сприяти їх вирішенню, а також допомагають зберігати інтерес

громадськості до цих проблем. Важливою складовою повноцінної соціальної журналістики є не тільки інформування про проблеми, але й їх аналіз та розкриття коренів проблем, а також пропонування шляхів їх вирішення. Соціальна журналістика має важливу роль у формуванні громадської думки та діалогу між різними соціальними групами, що допомагає досягати конструктивного діалогу та вирішення проблем шляхом спільних зусиль.

Очевидно, що предмет соціальної журналістики доволі масштабний та розглядати його складові потрібно комплексно. Але на практиці реалізувати цей комплекс вкрай складно. Головна вимога до концептуальності соціальної проблематики – повнота інформації про суспільство – досі залишається нереалізованою: «є звичка шукати новини в структурах влади, в установах, у «компетентних» осіб. Життя часто залишається поза межами професійної уваги журналістів. Якщо ми хочемо мати ефективну соціальну журналістику, від цієї традиції доведеться відмовлятися» [16, с. 61].

За поглядом, що висловлює Ж. Степанов, предметом соціальної журналістики можна вважати соціальні проблеми суспільства. Поняття «соціальна проблема» застосовується щодо дуже великого числа різноманітних явищ, таких як злочинність, бідність, расизм, перенаселеність і так далі [17]. Така дефініція має змогу охопити всі соціальні умови, що класифікуються як соціальні проблеми.

Отже, об'єктом соціальної журналістики є соціальна проблематика, а її предметом є конкретні соціальні проблеми, що виникають у конкретних людей. Основне завдання соціальної журналістики полягає в ідентифікації та боротьбі з цими проблемами шляхом медійного сприяння процесу їх вирішення. Журналісти займаються розкриттям проблем, їх аналізом, висвітленням різних точок зору на проблему та пошуком рішень. При цьому вони співпрацюють з експертами, громадськими організаціями та органами влади, залучають увагу громадськості до соціальних проблем та сприяють формуванню громадської думки щодо їх вирішення.

Дослідник К. Шендеровський зазначає: «слово «соціальний» стало одним з ключових елементів сучасного публічного дискурсу» [20, с. 93]. Значною частиною контенту періодичної преси дослідник називає демографію, охорону здоров'я, житло, проблеми соціально уразливих груп, які формують досить строкатий і суперечливий інформаційний фон, з'єднуючи піар соціальної політики, журналістські розслідування, мозаїку новин [20, с. 93].

Усі дослідники згодні з тим, що розділити теми на соціальні та несоціальні досить складно, майже кожна подія або явище в житті мають соціальний аспект. Але соціальні журналісти ставлять низку вимог, які й відрізняють їх від медіафахівців інших сфер. Загальна сутність соціальної журналістики полягає в тому, що журналісти використовують свою професійну майстерність для висвітлення соціальних проблем та ініціювання соціальних змін. Важливо змінювати підхід до журналістської діяльності, замінюючи п'ять «С» на три «Д», тобто перестати створювати сенсаційні заголовки і звернути увагу на добро, допомогу та довіру.

Крім того, соціальна журналістика має сприяти взаємодії журналістів з різними людьми, незалежно від їхнього соціального статусу, а також відображати основні соціальні теми та життєдіяльність головних суб'єктів медіакомунікацій.

Також, важливим завданням соціальної журналістики є створення або підтримка соціально прагматичного дискурсу в межах деонтологічної модальності. Це означає, що журналісти мають дотримуватися етичних та професійних стандартів, а їхні матеріали повинні бути об'єктивними та достовірними.

Узагальнюючи, соціальна журналістика має виконувати ряд завдань, пов'язаних із висвітленням соціальних проблем та сприянням їх вирішенню. Це можливо завдяки зміні підходу до журналістської діяльності та дотриманню етичних та професійних стандартів. Підсумовуючи цю класифікацію, можна зрозуміти, що соціальні журналісти повинні бути

компетентними у багатьох галузях. Більше того, працюючи з вразливими соціальними групами, необхідно надавати виключно достовірну та збалансовану інформації про людину чи певну подію. Теми бідності, злиденності, дискримінації, расизму, насильства, залежностей, торгівлі людьми та порушення прав людей вимагають точності у подачі інформації.

З огляду на реальну практичну картину соціальної журналістики, К. Соколова [16] стверджує, що взаємодія між суб'єктами в межах соціального відбувається на кількох рівнях, залежно від рис, які формують суб'єктів цієї взаємодії.

Перший рівень – професійний (див. Додаток А). Професійний журналіст у соціальній журналістиці може мати такі рівні поведінки: приватний, журналістський і соціальний. Перший рівень взаємодії між суб'єктами соціальної журналістики – професійний рівень. Цей рівень охоплює поведінку професійних журналістів, які працюють у медіа-індустрії та мають відношення до соціальної журналістики.

На професійному рівні поведінки можна виділити три виміри поведінки журналістів: приватний, журналістський та соціальний виміри. Приватний вимір пов'язаний з особистим життям журналіста, його сім'єю, друзями та іншими чинниками, які впливають на його професійну діяльність. Наприклад, особисті переконання та ідеологічні установки можуть впливати на те, які теми журналіст висвітлює та як він про них пише.

Журналістський вимір пов'язаний з редакційним процесом та взаємодією з колегами в редакції. Він охоплює такі аспекти, як процес підготовки матеріалу до публікації, редагування та коригування матеріалів, співпрацю з іншими журналістами та редакторами.

Насамкінець соціальний вимір пов'язаний з взаємодією з інституціями та організаціями, які стосуються предмета журналістської діяльності. Наприклад, журналіст може співпрацювати з громадськими організаціями або владними структурами, щоб отримати доступ до інформації або висвітлити важливі суспільні проблеми.

Другий рівень соціальної журналістики – аматорський або громадський, відрізняється від професійного тим, що включає в себе ширший коло людей, які беруть участь у створенні медіапродуктів та відтворенні соціальних інформаційних сюжетів. Громадський журналіст може мати наступні рівні поведінки:

- Приватний вимір, який охоплює сім'ю, друзів та все, що характеризує особисту поведінку журналіста.
- Суспільний вимір, який включає усі інституції, до яких має відношення громадський журналіст, і його поведінку в цих інституціях.
- Вимір аудиторії, який охоплює аудиторію, до якої належить громадський журналіст, і взаємодію з нею.
- Вимір соціальних мереж, який описує ресурси, які використовуються громадським журналістом для донесення своїх медіапродуктів до широкої аудиторії.

Громадські журналісти можуть бути представниками різних соціальних груп, що робить їхні медіапродукти більш різноманітними та ближчими до побутової реальності. Це дозволяє відтворювати соціальні інформаційні сюжети з різних поглядів та різними підходами, що сприяє більш повному та точному відображенню соціальних процесів у суспільстві.

К. Шендеровський [20] вказує на те, що соціальна журналістика відповідає на різні соціальні потреби, що є важливим для інституціалізації комунікацій у суспільстві. Зокрема, такі потреби включають потребу в спеціальних комунікаціях, співучасті, справедливому розподілі благ, захисті прав та гідності людини, соціальному моніторингу та контролі, розвитку добробуту та функціональної спроможності родин, а також в особливій соціальній інформації та соціальному навчанні.

Ці потреби є важливими для побудови здорового, гармонійного та справедливого суспільства, і соціальна журналістика може відігравати важливу роль у задоволенні цих потреб. Водночас, дослідник також вказує на те, що соціальна журналістика повинна стати інструментом не лише створення

реальності, але й сприяти задоволенню соціальних потреб українського суспільства.

За цих умов соціальна журналістика набуває свого окремого розвитку та не є однорідною діяльністю. З одного боку, така журналістика як професійно-аматорська діяльність – це результат активного розвитку соціальних мереж на базі сучасних інтернет-ресурсів. У такому значенні соціальні медіа – це медіа сервіси, інформаційний продукт яких генерується за мінімальної участі централізованої редакції та за максимальної активності користувачів [20, с. 88]. З іншого боку, соціальна журналістика проявила себе не стільки як технічна можливість чи тематичне спрямування, а й як особлива ідеологія і практика, що сформувалася на межі журналістики та соціальної роботи [20, с. 89].

Участь у вирішенні соціальних проблем беруть чотири суспільних сектори: влада, бізнес, громади (спільноти) та медіа. При цьому медіа можуть створювати комунікаційну площину, в якій вирішуються соціальні проблеми, або, принаймні, кваліфікуються на рівні різних соціальних структур. Тому вивчення цієї сфери передбачає дослідження діяльності, передусім, соціальних інститутів, а такий підхід може реалізуватися в науці про соціальні комунікації саме з урахуванням вказаного контексту.

Оскільки предметом цієї роботи є медіапродукти, то її методологічна основа орієнтована на дослідження контенту загальнонаціональних медіа. Отримані нами результати можуть стати основою для вивчення того, як і в яких формах (жанрових, тематичних, контекстних) розкривається і відображається в медіа діяльність різних соціальних структур [13, с. 119].

Для кваліфікації контенту висвітлення соціальної проблематики необхідно звертати увагу на те, як саме медіа презентують дану проблему. Зокрема, важливо оцінювати наскільки медіа далеко йдуть від простої номінації фактів і чи акцентують вони увагу на можливостях вирішення проблеми. Також важливо звернути увагу на те, як медіа згуртовують свою аудиторію навколо даної соціальної проблеми, оскільки це може впливати на

результативність роботи над її вирішенням. В цілому, кваліфікація контенту висвітлення соціальної проблематики передбачає аналіз не лише самої проблеми, але й того, як вона презентується в медіа.

Раціональний каркас практики соціальної журналістики становлять типологічні норми для роботи з соціальною ситуацією [20]. При розпізнаванні соціальної ситуації суб'єкти намагаються зрозуміти її як буденну та зрозумілу для всіх. Це може здаватися очевидним, але насправді це важливий процес, оскільки допомагає учасникам ситуації знаходити спільну мову та зрозуміти один одного.

Однак, соціальна ситуація не може бути розглянута як простий текст, оскільки вона містить символічні знаки, які відображають певні значення та інтерпретації. Кожен учасник соціальної ситуації має своє уявлення про те, що вона означає, тому важливо враховувати цю багатовимірність та здатність до інтерпретації.

Крім того, соціальна ситуація може слугувати інструментом для вирішення соціальних завдань. Наприклад, у контексті соціальної журналістики або активістської діяльності, соціальна ситуація може бути використана як засіб для привернення уваги до певної проблеми та вирішення її. Таким чином, розуміння соціальних ситуацій може мати важливе значення для соціального змісту діяльності та сприяти вирішенню соціальних проблем.

Типологізація в цьому напрямі розширюватиме перелік соціально важливих та пріоритетних завдань професійної діяльності. Вивчення та ведення соціальної ситуації, а також порядок вибору, відмови, направлення людей до інших інститутів потребуватимуть об'єднаних норм, коментарів та засобів регулювання [6].

Зараз варто говорити про типологічні норми громадської журналістики, до яких належить правила участі у створенні новин, розміщенні інформації в соціальних мережах, веденні блогів людьми без спеціальної журналістської освіти. Громадська журналістика – це продукти взаємодії різних за статусом, віком, статтю, рівнем добробуту людей, які проживають на території сучасної

України або для яких важливим є місце конкретної життєдіяльності (групада села, селища, міста чи вулиці, багатоквартирного будинку, кварталу тощо). Межі аматорства та професіоналізму умовні [9, с. 391].

Висвітлення соціальної тематики у ЗМІ є надзвичайно актуальним та важливим. Саме від того, які проблеми висвітлюють ЗМІ, яким чином подають цю інформацію, залежать настрої в суспільстві, його загальний моральний та ментальний стан, розвиток і перспективи.

Соціальне та суспільне є важливими компонентами соціальної журналістики. Соціальний аспект передбачає аналіз та висвітлення соціальних проблем, потреб та інтересів різних груп населення, ролі та взаємодії людей у суспільстві. Суспільний аспект охоплює відображення подій, які мають важливе значення для суспільства в цілому, наприклад, політичні процеси, економічні зміни, наукові дослідження тощо.

Наприклад, «проблема соціальної адаптації учасника АТО з умовним ім'ям «І» – це соціальна проблема. А аналогічні проблеми вояків у цілому, загальні взаємини соціуму та ветеранів, програми із соціалізації від міністерств Збройних сил і Охорони здоров'я та інший спектр проблем у межах якого перебуває означена соціальна – це суспільні проблеми» [14, с. 42].

Б. Синчак [14] вважає, що основними інформаційними майданчиками з широким колом аудиторії, яка має змогу і персоналізовано, і масово реагувати на соціальні інформаційні сюжети, в яких часто діє соціальна журналістика, є нові медіа та соціальні мережі. На наш погляд, завдяки широкій аудиторії, яка має змогу персоналізовано та масово реагувати на соціальні інформаційні сюжети, нові медіа та соціальні мережі забезпечують широку розповсюдженість соціальної журналістики та сприяють активній участі громадян у соціальному дискурсі. Особливо актуальними в цьому контексті є соціальні мережі, такі як Facebook, Twitter, Instagram, YouTube, які забезпечують широкі можливості для розповсюдження інформації та взаємодії з аудиторією.

К. Соколова своєю чергою стверджує, що з 2013 року соціальні мережі почали відігравати одну з ключових ролей у журналістиці співучасті. Так, соцмедіа стали важливим інструментом для журналістів, які працюють в галузі соціальної журналістики. Це стало можливим завдяки зростанню популярності соціальних мереж серед широкої аудиторії, що дало журналістам можливість взаємодіяти зі своїми читачами та отримувати від них інформацію про соціальні проблеми та події.

Також соціальні мережі дозволяють журналістам взаємодіяти з представниками громадськості, активістами та іншими учасниками соціальних процесів, що дозволяє отримувати більш точну та повну інформацію про соціальні проблеми та події.

Отже, соціальні мережі стали важливим інструментом для журналістів, які працюють в галузі соціальної журналістики, оскільки вони дозволяють отримувати широкий інформаційний потік та взаємодіяти зі своєю аудиторією.

Завдяки соціальним мережам журналісти можуть швидко та ефективно зібрати інформацію про події, аналізувати реакції користувачів на соціальних мережах, взаємодіяти з експертами та іншими джерелами інформації. Крім того, соціальні мережі дають можливість журналістам публікувати свої матеріали та отримувати зворотний зв'язок від аудиторії.

Однією важливою компонентою соціальної журналістики є взаємодія з громадськістю. Соціальна журналістика вимагає активної участі громадськості в процесі створення матеріалів і розкритті соціальних проблем. Журналісти повинні бути відкриті до зворотного зв'язку, звертатися до експертів та активістів громадських організацій для отримання додаткової інформації і допомоги у вирішенні соціальних проблем. Також важливою є підтримка соціальної журналістики з боку держави, яка повинна забезпечувати доступ до інформації, захищати журналістів та відстоювати принципи свободи слова і доступу до інформації.

Таким чином, соціальна журналістика як поняття та сфера досить широка. За одним із визначень, це напрямок у журналістиці, що висвітлює соціальні проблеми і питання суспільства, які пов'язані з протиріччями всередині нього. Соціальна журналістика повинна відображати різні сторони соціального життя та забезпечувати публіку інформацією про актуальні соціальні питання, що стосуються різних груп населення. Така журналістика має на меті не тільки інформування, але й підвищення уваги до соціальних проблем, формування громадської думки та допомогу вирішенню соціальних проблем.

1.2. Негаразди внутрішньо переміщених осіб як важлива соціальна проблема в період війни

Проблеми внутрішньо переміщених осіб (ВПО) є дуже важливою соціальною проблемою в період війни. Я. Циба слушно наголошує, що «тема внутрішньо переміщених осіб (вимушених переселенців) актуальна в Україні через збройні конфлікти та окупацію» [19, с. 191].

ВПО – це люди, які були змушені залишити свої домівки через збройний конфлікт або природні катастрофи, але залишилися в межах своєї країни. Вони потребують спеціального захисту та підтримки від держави, оскільки їх права і потреби часто не беруться до уваги.

Тільки в другій половині ХХ століття стала гострою і отримала визнання на міжнародному рівні. У зв'язку зі збільшенням кількості збройних конфліктів, стихійних лих та інших катастроф, що відбуваються в різних країнах світу, кількість ВПО значно збільшилася. «Особливо гостро постала в 70-х роках ХХ століття через громадянські війни, що розгорнулися на територіях Анголи, В'єтнаму, Камбоджі, Судану тощо. До того часу допомога міжнародного співтовариства стосувалася переважно біженців – осіб, які залишили межі своєї країни й не користуються її захистом» [4, с 12].

Як наголошує професор Л. Наливайко, «згідно з міжнародним правом, внутрішньо переміщена особа – це особа, яка змушена залишити свій звичайний місце проживання внаслідок конфлікту, насильства, природних катастроф або інших обставин, та перебуває всередині меж своєї країни. У них є право на захист, допомогу та доступ до необхідних соціальних та економічних послуг» [11, с. 35]. Внутрішньо переміщені особи охороняються декількома міжнародними документами, зокрема, Декларацією про права людини, Конвенцією про статус біженців, Конвенцією про захист прав людини та основоположних свобод.

Загалом у світі нараховується близько 50 млн осіб, які змушені були стати ВПО внаслідок війн чи стихійних лих. Із них 5 млн офіційно зареєстровані, як ВПО в Україні станом на березень 2023 року [1]. У нашій країні нова категорія населення з'явилася унаслідок анексії АР Крим та збройного конфлікту на Донбасі у 2014 року.

За даними ООН, на початок 2022 року кількість внутрішньо переміщених осіб в Україні становила понад 1,6 мільйона людей. А з початком повномасштабної російсько-української війни у 2022 році це число значно зросло, оскільки багато людей були змушені залишити свої домівки в зоні бойових дій та шукати притулок у безпечних місцях в Україні. Внаслідок цього, проблема внутрішньо переміщених осіб в Україні стала ще актуальнішою, а держава повинна приділити цій категорії населення особливу увагу.

Термін «внутрішньо переміщена особа» з'явився в загальному вжитку порівняно нещодавно, з прийняттям 20 жовтня 2014 року Закону України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб». Цей закон визнає, що ВПО є вразливою групою, яка потребує спеціального захисту і підтримки від держави. Відповідно до змісту ст. 1 вказаного закону внутрішньо переміщеною особою є такі категорії людей: «громадянин України, іноземець або особа без громадянства, яка перебуває на території України на законних підставах та має право на постійне проживання в Україні, яку змусили

залишити або покинути своє місце проживання у результаті або з метою уникнення негативних наслідків збройного конфлікту, тимчасової окупації, повсюдних проявів насильства, порушень прав людини та надзвичайних ситуацій природного чи техногенного характеру» [12].

Закон України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» містить положення про захист прав ВПО, зокрема, право на житло, медичну допомогу, освіту та доступ до ринку праці. Також закон визначає механізми надання допомоги ВПО, включаючи створення спеціальних установ та програм підтримки.

На відміну від біженців, які покинули країну громадянства через певні обставини, переміщені особи – залишаються в її межах, але змушені залишити свої рідні місця проживання через різні обставини, такі як природні катастрофи, війна, конфлікти тощо. Вони залишаються в межах своєї країни, але змінюють місце свого проживання, часто втрачаючи свої домівки, майно та засоби до існування.

Експерти [10] підкреслюють, що поняття «внутрішньо переміщених осіб» не пов'язане з громадянством, але може відноситися до будь-якої особи, яка змушена покинути свій будинок або звичне місце проживання внаслідок конфлікту, природних катастроф, насильства чи будь-яких інших обставин. При цьому важливим є те, щоб такі особи перебували в межах своєї країни та не перетинали державний кордон. Тому негромадяни та іноземці також можуть стати внутрішньо переміщеними особами, якщо вони проживають постійно на території певної країни та змушені покинути свої будинки або звичні місця проживання у зв'язку з конфліктом чи іншими обставинами.

Насамперед треба відзначити, що існує різниця між поняттями переселенець (ВПО) та біженець. «Телекритика» зазначає: «Якщо журналіст називає українських громадян, які змушені були переїхати з Криму чи Донбасу, біженцями, тим самим він визнає, що Крим, Луганськ чи Донецьк — це не територія України» [18]. Це правильне зауваження з боку «Телекритики», оскільки відповідно до міжнародного права, біженці - це

люди, які перебувають за межами своєї країни громадянства через страх переслідування за релігійні, політичні або інші переконання, національну приналежність, стать, расову або соціальну групу.

Тому, якщо українські громадяни, які переселилися з Криму чи Донбасу, називаються біженцями, то це може створити помилкове враження про те, що ці території не належать до України. Однак, люди, які переселилися внаслідок російсько-української війни, є внутрішньо переміщеними особами, а не біженцями, оскільки перебувають в межах країни свого громадянства.

До цієї ж проблеми звертаються і журналісти «Детектор медіа», зокрема, у публікації «Переселенці чи все ж таки біженці? «Полілог» на 5-му» [5]. У матеріалі наголошують, що переселенці з окупованих територій категорично не згодні з тим, що їх офіційно називають внутрішньо переміщеними особами»

Однак, на практиці, надання допомоги ВПО в Україні все ще потребує більшої уваги та зусиль. Багато ВПО продовжують перебувати в складних умовах, не отримуючи достатньої підтримки від держави та громадських організацій. Тому, важливо продовжувати здійснювати заходи, спрямовані на поліпшення умов життя та захист прав ВПО в Україні.

Серед проблем, з якими зіштовхуються ВПО, можна виділити наступні:

– Втрата житла та майна. ВПО змушені залишити свої домівки та майно, що може призвести до значних матеріальних втрат.

– Втрата роботи та доходу. ВПО можуть втратити свої робочі місця та джерела доходу в результаті переміщення, що може призвести до бідності та економічної незахищеності.

– Соціальна ізоляція та втрата зв'язку з рідними та близькими. ВПО можуть відчувати соціальну ізоляцію та втрату зв'язку зі своїми близькими через переміщення.

– Погіршення фізичного та психічного здоров'я. ВПО можуть зазнавати стресу, травм та інших проблем, що можуть негативно впливати на їх фізичне та психічне здоров'я.

Держава повинна приділяти особливу увагу цій проблемі та забезпечувати ВПО необхідну підтримку. Це може включати надання житла, матеріальної допомоги, медичної допомоги та психологічної підтримки.

За результатами моніторингу, який описує Л. Ярошенко [21], медіа до початку повномасштабної війни не активно подавали проблеми ВПО. Так, найпасивніше тематику ВПО висвітлювали телебачення та преса на Сході

Найширше були висвітлені такі теми:

- теми соціальної адаптації та життя в громаді (30%);
- державної допомоги (16,6%);
- працевлаштування (7,1%);
- житла (6,5 %);
- охорони здоров'я (1,7%);
- злочинності (1,2%);
- ролі церкви (1,1 %) [21, с. 346].

Вказані теми відображають важливі аспекти життя внутрішньо переміщених осіб. Соціальна адаптація та життя в громаді є ключовими аспектами для успішної інтеграції переміщених осіб в нове середовище. Державна допомога та підтримка є також дуже важливими, оскільки внутрішньо переміщені особи зазвичай стикаються з великими труднощами у забезпеченні базових потреб, таких як житло та харчування.

Своєю чергою працевлаштування та житло є також ключовими аспектами для успішної адаптації. Охорона здоров'я та злочинність є важливими питаннями, оскільки переміщені особи можуть бути вразливі та потребувати додаткової підтримки у цих аспектах.

На наш погляд, журналісту, який пише про ці теми, важливо мати чітке розуміння потреб та проблем, які стосуються внутрішньо переміщених осіб, а також вміти правильно формулювати запитання та добре слухати відповіді людей, які перебувають у складних життєвих ситуаціях.

Для написання матеріалу про соціальну адаптацію та життя в громаді, журналіст повинен мати досвід у спілкуванні з різними людьми, включаючи

представників місцевої громади, волонтерів, соціальних працівників та внутрішньо переміщених осіб. Важливо знати, які існують ініціативи та програми підтримки внутрішньо переміщених осіб, а також які проблеми їх турбують, щоб допомогти підвищити увагу до цих проблем та їх вирішення.

При написанні публікацій про державну допомогу та житло, журналіст повинен мати глибоке розуміння законодавства та програм, які забезпечують внутрішньо переміщеним особам допомогу від держави. Також важливо досліджувати, які проблеми можуть виникати у процесі надання допомоги та чому деякі внутрішньо переміщені особи не мають доступу до цієї допомоги.

При дослідженні проблем працевлаштування, журналіст має попередньо вивчити проблеми, пов'язані з отриманням роботи для внутрішньо переміщених осіб, такі як дискримінація на ринку праці та недостатні знання мови тощо.

Л. Ярошенко зауважила також, що з-поміж суб'єктів представлення тематики ВПО найбільше інформації транслювалося про самих ВПО (50,5 %). Рідше можна зауважити публікації, де виражена позиція таких установ, як уряд (16,5 %), місцеві органи влади (12,2 %) і громадські організації (12 %). Така нерівномірність представлення суб'єктів, на наш погляд, може мати кілька причин. По-перше, самі ВПО можуть активно залучатися до публікацій та прес-конференцій, що може сприяти підвищенню їхньої видимості у ЗМІ. По-друге, уряд та місцеві органи влади не завжди зацікавлені у співпраці або надають вкрай загальну інформацію.

Л. Ярошенко у цілому дійшла висновку, що у більшості матеріалів йшлося про поточні ситуації. «У цілому журналісти уникали перевірки інформації, поданої державними органами, і ретранслювали їхню точку зору. Висвітлюючи ВПО, медіа використовували коректну термінологію (розрізняли поняття «біженця» і «ВПО»), влучно подавали, відповідно до представлених тем і запитань, фотографії та відео» [21, с. 347].

Для оцінки якості матеріалу потрібно звернути увагу на багато аспектів, таких як точність і достовірність інформації, балансування різних поглядів та

джерел, відповідність мовленнєвих стандартів, використання об'єктивної термінології, адекватність і стиль викладу тощо.

Описані у дослідженні Л. Ярошенко підходи є у багатьох аспектах позитивними, але їх наявність сама по собі не гарантує якості матеріалу. Наприклад, хоча журналісти відмовлялися від ретрансляції точок зору державних органів, це не гарантує того, що вони досліджували інформацію з різних джерел та робили власні висновки.

Після початку повномасштабної російсько-української війни, ситуація із кількістю переселенців погіршала відразу у кілька разів (допомогу з боку держави – див. додаток Б.). Будні журналіста воєнного часу можуть бути дуже важкими і напруженими. Журналісти зазвичай працюють як на передовій, де ризикують своїм життям, щоб доповісти про те, що відбувається на фронті, так і в тилу. Вони збирають інформацію про бойові дії, військові операції, загиблих і поранених, а також про життя цивільних населення на території конфлікту.

Крім цього, медіа мають доповідати про роботу гуманітарних організацій та органів влади, що займаються підтримкою біженців та переселенців. Журналісти воєнного часу часто перебуває в екстремальних умовах, де вони повинні бути обачними та уважними, щоб уникнути ризику для свого життя та життя інших людей. Вони несуть велику відповідальність за свою роботу та за правдивість інформації, яку вони передають громадськості.

Проблеми переселенців тісно пов'язана з військовим часом в Україні, адже з початку російського вторгнення, було внутрішньо переміщено мільйони людей, які змушені залишити свої домівки через бойові дії та загрозу життю.

У зв'язку з цим, тема ВПО стала однією з найважливіших для журналістів, які пишуть про війну в Україні. Журналісти відстежують, як уряд та місцеві органи влади забезпечують допомогу ВПО, які життєві умови у них,

як вони адаптуються до нових умов, і як вони повертаються до своїх домівок після кінця війни.

Журналісти також пишуть про випадки порушення прав ВПО та про труднощі, з якими вони стикаються, оформляючи статус, намагаючись отримати гуманітарну або медичну допомогу. У багатьох випадках, журналісти намагаються показати гуманітарну кризу, яка склалася в зв'язку зі станом ВПО та потребами в допомозі.

До роботи журналіста з внутрішньо переміщеними особами та обробки інформації на цю тему, на наш погляд, доцільно згадати про такі вимоги:

- Забезпечення точності та достовірності інформації. Журналісти повинні перевіряти дані, які вони отримують від джерел, щоб не поширювати неправдиву інформацію, яка може завдати шкоди ВПО.

- Забезпечення прав людини. Журналісти повинні дотримуватися етичних стандартів і не порушувати права ВПО на конфіденційність та приватність.

- Уникання стереотипів та упереджень. Журналісти мають уникати створення негативних стереотипів та упереджень стосовно ВПО, щоб уникнути їх дискримінації та негативного впливу на формування громадської думки.

- Співпраця з представниками ВПО. Журналісти повинні звертатися до представників ВПО для отримання інформації та консультацій, а також повинні намагатися висвітлювати позицію та думки ВПО, щоб забезпечити рівномірну та об'єктивну інформацію.

- Уникати стигматизації переселенців та ВПО.

- Надавати адекватну та об'єктивну інформацію про ситуацію з переселенцями в Україні.

- Дотримуватися етики і професійних стандартів, зокрема не розголошувати особисту інформацію без згоди людей, про яких пишеться, не порушувати права на приватне життя та гідність.

– опрацьовувати факти з декількох джерел, зокрема з офіційних джерел, органів влади, експертів, громадських організацій та приватних осіб.

– Не використовувати ситуацію з переселенцями та ВПО для політичних маніпуляцій або піару.

Робота з тематикою про внутрішньо переміщених осіб є складною, оскільки вона має соціальний характер та потребує великої уваги до людей, що переживають важкі життєві обставини. Журналісти повинні проявляти високу етичність та чутливість до ситуації, з якою стикаються внутрішньо переміщені особи.

Крім того, ця тематика пов'язана зі складною політичною ситуацією в країні, що може створювати додаткові виклики для журналістів. Важливо дотримуватися об'єктивності та неупередженості в роботі з цією темою, уникати маніпуляцій і стереотипів, що можуть розділяти суспільство.

Висновки до розділу.

Робота з темою про внутрішньо переміщених осіб вимагає від журналістів великої відповідальності та знань з соціальної сфери, а також здатності до співпраці з експертами та представниками громадських організацій, які допоможуть зрозуміти ситуацію та правильно її відобразити у медіа.

Внутрішньо переміщені особи (ВПО) - це люди, які змушені були залишити свої домівки внаслідок конфліктів, природних катастроф, насильства та інших небезпечних ситуацій, але вони залишаються всередині меж країни. Для того, щоб правильно відобразити ситуацію в медіа, журналісти повинні мати глибоке розуміння проблем, з якими стикаються ВПО. Вони повинні бути здатні взаємодіяти з експертами та представниками громадських організацій, які працюють з ВПО, щоб отримати доступ до різноманітної інформації, такої як статистика, різні дані та інші дані.

Журналісти повинні дотримуватися етичних принципів і не використовувати інформацію ВПО без їх згоди. Вони також повинні звертати

увагу на чутливість до культурних, релігійних та інших особистих чинників, що можуть впливати на відображення ВПО у медіа.

У роботі із вказаною темою, журналісти можуть зіткнутися з великою кількістю складних питань. Тому важливо бути відкритими до відгуків та порад експертів та організацій, які працюють з ВПО. Це допоможе збільшити розуміння проблем, з якими стикаються ВПО, та правильно відобразити їх у медіа.

РОЗДІЛ 2. ПРОБЛЕМИ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ У ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ (НА ПРИКЛАДІ М. ОДЕСИ): МУЛЬТИМЕДІЙНА ІСТОРІЯ

2.1. ВПО в Одесі: як безкоштовно отримати медичну допомогу?

Війна в Україні вже триває багато років і за цей час багато людей зі сходу країни та інших регіонів змушені були переїхати до інших областей України. Однією з проблем, з якими стикаються ВПО, є отримання якісної медичної допомоги.

Як отримати статус ВПО?

Станом на березень 2023 року в Україні 7 мільйонів незареєстрованих переселенців. Міністерка з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України Ірина Верещук в інтерв'ю інтерв'ю Українському радіо наголосила: «Сьогодні ми говоримо про щонайменше п'ять мільйонів зареєстрованих переселенців, а кількість незареєстрованих, статистика оцінює у сім мільйонів». Тому питання отримання статусу ВПО вкрай актуальне у наш час.

Є два кілька шляхів отримання довідки ВПО: електронний через додаток на смартфоні «Дія» та наживо в Управлінні соціального захисту та у ЦНАПі.

Шляхи отримання довідки ВПО

ДІЯ	Управління праці та соціального захисту населення	ЦНАП
<p>Заяву через мобільний додаток "Дія" можна зробити за допомогою декількох кліків після авторизації особи. Програма автоматично зареєструє заявника та його дітей (якщо є) на отримання статусу та грошової допомоги.</p>	<p>Для подання заяви у державних установах потрібно мати при собі документи, що посвідчують особу та засвідчують реєстрацію особи в населеному пункті, що був окупований або де ведуться активні бойові дії.</p>	<p>Для подання заяви у державних установах потрібно мати при собі документи, що посвідчують особу та засвідчують реєстрацію особи в населеному пункті, що був окупований або де ведуться активні бойові дії.</p>

При допомозі «Дії» можна зекономити свій час, зареєструватись і щомісяця отримувати грошову допомогу від держави. Це дуже зручно, але якщо потрібно отримати гуманітарну допомогу, то не всюди можна скористатися, бо на деяких пунктах видачі потрібна фізична довідка. Через це ми скористалися іншим шляхом – через Управління соціального захисту населення. Але тут є значні мінуси, наприклад, ходити туди майже тиждень о 6 ранку, аби зайняти чергу та потрапити до кабінету реєстрації (сама установа починає працювати з 9:00).

Тому, можна сказати, що для того, аби отримати статус ВПО та гуманітарну допомогу в Одесі, треба подолати певні труднощі.

<https://chmnu.edu.ua/studenti-chnu-imeni-petra-mogili-na-ohoroni-suspilnih-pitan-status-vpo-v-odesi/>

Медична допомога

Пропонуємо проаналізувати ситуацію на прикладі міста Одеси та з'ясувати, на які пільги можуть претендувати переселенці на прикладі медичної допомоги.

Безперечно, у ВПО виникає великий перелік питань, зокрема й лікування. Проаналізувавши такі випадки, можемо запевнити: краще оформити статус внутрішньо переміщеної особи, аніж переплачувати за кожен прийом у лікаря. Проживаючи тут, нам довелося звертатися за медичною допомогою у місцеві лікарні. Хочу сказати, що все ж важливо оформити офіційно статус ВПО, якщо немає бажання переплачувати за відвідування лікарів.

Отже, оформлення статусу ВПО дає можливість отримати безкоштовні послуги у державних лікарнях, такі як медичні консультації, лікування та діагностику. Це може допомогти значно зменшити фінансове навантаження на ВПО, які мають обмежений доступ до заробітку.

Перед тим як піти, в нас був час трохи вивчити це питання і виявилось, що медична допомога має бути безкоштовною для переселенців.

Тож, чим можуть безкоштовно допомогти в лікарні:

- спостереження за станом здоров'я, діагностика та лікування захворювань;
- базові тести та аналізи;
- направлення до вузькопрофільних спеціалістів або на обстеження;
- рецепти;
- щеплення вакцинами, що закупаються за бюджетні кошти, відповідно до Національного календаря вакцинації.

Важливо при цьому мати довідку про зареєстрований статус ВПО, не важливо в якому вигляді. Так, вас шукатимуть в офіційній базі переселенців і нададуть безкоштовну медичну допомогу.

Тож, отримання медичної допомоги в Одесі, як й інших прав ВПО, залежить від отримання офіційного підтвердження статусу.

Окрім того, було б добре, якщо ВПО забезпечувалися додатково психологічною підтримкою. Люди, які пережили війну, можуть стикнутися з посттравматичними стресовими розладами, депресією та іншими проблемами зі здоров'ям психіки. Тому, якщо ВПО мають можливість, вони повинні звернутися до психолога для отримання допомоги та підтримки.

<https://chmnu.edu.ua/studenti-chnu-imeni-petra-mogili-na-ohoroni-suspilnih-pitan-medichna-dopomoga-dlya-vpo-v-odesi/>

2.2 Гуманітарна допомога для ВПО в Одесі.

Гуманітарна допомога

Якщо ви переселенець, знаходитесь в Одесі і вам потрібна гуманітарна допомога, то вам є куди звернутись. Насправді, у місті багато організацій, які надають допомогу, як їжею, так і речами.

Пропонуємо невеликий перелік штабів, які готові допомагати, зокрема:

- «Гуманітарний штаб Андрія Ляховича» надає допомогу всім, хто цього потребує, у вигляді медикаментів та продуктів;
- «Добре серце», де волонтери допомагають переселенцям одягом, взуттям тощо;

- Благодійний фонд «Дон Боско» – благодійний фонд, який займається співпрацею з міжнародними й національними організаціями та фондами. Надає допомогу мешканцям України (продукти, памперси, ліки, засоби гігієни, іграшки та побутова хімія);
- Благодійний фонд «Добрий Самарянин»;
- «Штаб добра» в Одесі надає допомогу ветеранам, людям, які постраждали від стихійного лиха, а також сім'ям у кризовій ситуації, літнім самотнім людям, дітям у школах-інтернатах Одеської області, дітям з інвалідністю, літнім людям у будинках милосердя Одеської області.

Якщо детальніше вивчати інформацію щодо штабів, то можна знайти контактну інформацію та адреси кожного з пунктів в Інтернеті. Також в кожному з районів міста є пункти гуманітарної допомоги від Управління соціального захисту населення, де є можливість отримати набір продуктів та необхідні для вас речі. Нагадуємо, для отримання допомоги достатньо просто мати довідку переселенця.

<https://chmnu.edu.ua/studenti-chnu-imeni-petra-mogili-na-ohoroni-suspilnih-pitan-volonterstvo-ta-dopomoga-dlya-vpo-v-odesi/>

2.3. Студенти ЧНУ імені Петра Могили на охороні суспільних питань: ставлення до внутрішньо переміщених осіб

У часи повномасштабної війни питання внутрішньо переміщених осіб стоїть досить гостро, що не залишає осторонь студентів Чорноморського національного університету імені Петра Могили.

Пропонуємо розглянути таке питання на прикладі міста Одеси, адже ставлення одеситів до переселенців вражає. Хотілося б підняти цю тему, адже ставлення одеситів до переселенців вражає.

Насправді, можемо сказати, що відношення одеситів до ВПО, порівнюючи з Західною Україною зокрема, дуже добре. Якщо там від такої людини всі відвертаються, ніхто не зрозуміє ситуацію, а навіть будуть докоряти через те, що приїхали з російськомовного регіону, то в Одесі відчуються «свої» люди.

На початку війни одесити дуже тепло приймали на вокзалі тих, хто тікав від війни. Вони консультували з потрібних питань, годували одразу з прибуттям, влаштовували розважальну програму для діточок, котрі разом із батьками чекали на потяг, і все це було безкоштовно. Найголовніше, що й досі таке відношення зберіглося. У Львові ж вже відчувалося, що ти нікому там не потрібен і ніхто тобі не допоможе, на жаль.

Дуже тепло стає на душі, коли є розуміння, що ти не один, особливо в такий час. Коли на тебе не дивляться зі зневагою, через незнання якихось українських слів, коли не поводять себе так, ніби ти тут взагалі ніхто, коли не висять таблички на кожній вітрині «Російськомовних не обслуговуємо», добре відчувати себе як вдома.

Тож, внутрішньо переміщеною особою бути складно не лише фізично, а й психологічно. Однак одесити радо приймають усіх у своєму місті.

<https://chmnu.edu.ua/studenti-chnu-imeni-petra-mogili-na-ohoroni-suspilnih-pitan-stavleniya-do-vnutrishno-peremishhenih-osib/>

2.4. Переживши війну в Донецьку, Олена знайшла нове життя в іншому місті: інтерв'ю із ВПО

Іноді життя перевертається з ніг на голову в один момент. І здається, що все, що ти мав раніше – стає зовсім іншим. Так сталося з Оленою, яка разом зі своєю родиною переїхала з Донецька до Одеси ще у 2014 році під час російсько-української війни. У цьому інтерв'ю Олена поділиться своєю історією – про роботу, життя, коло оточення, цінності та здобутки, отримані у часи війни.

– Доброго дня, розкажіть, будь ласка, як Ви стали внутрішньо переміщеною особою?

– Доброго дня. Наша сім'я опинилась у такій ситуації через

російсько-українську війну. Ми мешкали у Донецьку, де наші діти ходили до школи, ми працювали, але коли конфлікт загострився, стало небезпечно жити та працювати. Нам довелося залишити свій рідний дім та переїхати до Одеси.

– *Як Ви оцінюєте переїзд та адаптацію до нового місця проживання?*

– Було дуже важко переїхати, адже ми залишали свій рідний дім та знайомі обличчя. Але ми були вимушені зробити це, щоб захистити своє життя та життя своїх дітей. У Одесі нам допомогли знайти притулок та роботу. Адаптація була важкою, але ми доклали всіх зусиль, щоб створити нове життя та надію на майбутнє.

– *З яким труднощами зіштовхнулися?*

– Основними труднощами були, звичайно, втрата дому та рідних місць, з якими ми були зв'язані. Також було дуже важко покидати знайоме оточення та переїжджати в невідоме місто, де немає знайомих людей. Під час переїзду ми мали дуже мало часу на підготовку та пакування речей, тому деякі з них були залишені в Донецьку. На жаль, ми також втратили зв'язок з деякими родичами та друзями, які залишилися на тимчасово окупованих територіях.

– *Чи складно було адаптуватися у новому місті?*

– Адаптація до нового місця проживання була складною. Все навколо було новим та незнайомим, ми не могли знайти роботу відразу, адже наші документи були залишені в Донецьку та їх довелося відновлювати. Ми також стикалися з певними труднощами у спілкуванні.

Проте ми намагалися адаптуватися до нових умов та знайти нових друзів. Життя в Одесі виявилось не таким важким, як ми очікували, тут дуже гостинні та відкриті люди. З часом нам вдалося знайти роботу та створити нову сімейну атмосферу.

– *Яким чином ви забезпечували собі існування в новому місті?*

– Після переїзду ми шукали нову роботу, а чоловік займався різними ремонтними роботами, щоб заробити гроші. На початку було досить важко знайти стабільне джерело доходу, але ми поступово влаштувалися на роботу і

стали заробляти достатньо для забезпечення мінімальних потреб нашої родини.

– *Які особливості життя в Одесі порівняно з Донецьком?*

– В Одесі все було зовсім інакше, ніж у Донецьку. Культурні та історичні особливості міста були цікаві, але насамперед нам дуже подобалась атмосфера спокою та безпеки до 2022 року, коли війна прийшла на решту території України. У Донецьку ми постійно жили під загрозою обстрілів та бойових дій, а в Одесі багато років до цього було спокійніше та безпечніше.

– *Як ви оцінюєте підтримку, яку ви отримали від влади та громадських організацій?*

– На жаль, ми не отримували достатньої підтримки від влади та громадських організацій. Хоча деякі громадські організації нам допомагали з пошуком роботи та знайомством з новими людьми, ми більшість часу протягом першого року життя в Одесі мусили розраховувати тільки на свої сили.

– *Чи бачите своє майбутнє в Україні?*

– Ми дуже любимо Україну і хочемо жити тут далі.

– *Як ви оцінюєте ставлення оточуючих до внутрішньо переміщених осіб?*

– Я б не сказала, що ставлення відразливе, але деякі люди, зокрема на роботі, досить скептично ставляться до того, що ми з Донецька. Вони часто ставлять питання про війну, про те, чи знаємо місцевих окупантів. Це дещо обтяжує наше спілкування, але ми стараємося не звертати на це увагу і просто доводити свою гідність своїми діями і результатами роботи.

– *Чим ви займались до війни і як змінився рід занять під час війни?*

– Я працювала в сфері косметології. А під час війни, коли ми переїхали до Одеси, я змінила свою професію і стала працювати в місцевому супермаркеті.

– *Які цінності ви цінуєте найбільше і як вони змінились під час війни?*

– Для мене найбільш важливі цінності – сім'я, здоров'я та свобода. Під час війни я зрозуміла, наскільки важливо бути разом з рідними та бути здоровим, і наскільки важливо мати свободу та право на вибір.

– *Як змінився ваш світогляд після початку війни?*

– Під час війни я здобула більше віри в себе та свої можливості, стала сильнішою та незалежнішою. Я також зрозуміла, що людина може бути дуже вразливою, але разом ми можемо долати будь-які перешкоди.

– *Як ви ставитеся до можливості повернутися до Донецька, якщо війна закінчиться?*

– Наша родина, як і багато інших, втратила все, що мала в Донецьку. Ми не маємо жодних ресурсів, щоб відновити своє житло та забезпечення для життя. Тому, навіть якщо війна закінчиться, повернення в Донецьк буде вкрай складним. Але ми все одно мріємо про мир та стабільність в нашій країні, і сподіваємося, що наші діти зможуть повернутися до свого рідного міста в майбутньому.

– *Дякуємо вам за цікаве інтерв'ю і бажаємо вам та вашій сім'ї міцного здоров'я та натхнення у подальшому житті.*

– Дякуємо вам за запитання та інтерес до нашої історії. Бажаємо всього найкращого і ми сподіваємося, що наша історія допоможе зрозуміти труднощі, з якими стикаються внутрішньо переміщені особи в Україні.

Фото з архіву співрозмовниці

2.5. Дорога з дому, або Як одесити рятуються від війни

Марина Артем'єва до війни була успішним одеським фотографом, що спеціалізувалася на фотозйомках для новонароджених. За її акаунтом в Інстаграм стежать понад 6 тисяч користувачів, а роботи збирають сотні схвальних відгуків. Однак після початку війни усе змінилося...

Молдовський кордон одеситка перетнула на початку березня пішим ходом із малою донькою на руках. Їхала зовсім не підготовлена та без плану

дій надалі. Уже сьогодні всім радить, аби шукали заздалегідь перевізника, місце, де мають жити і так далі. *«Ми прибули близько 6 вечора. Наша машина повернулася до Білгород-Дністровська на ночівлю в готелі (вартість мінімум 500 грн), а я з дитиною та знайомою 1 годину йшли пішки до кордону. Це по-божому! Чим їхати в машині цілодобово»,* – описала свою історію одеситка.

У вечері охочих пішки перетинати кордон пішки майже не було, натомість черга із авто тягнулася кілька кілометрів. Опинившись на території Молдови Марина пригадує: *«...на кордоні є волонтери, але в нас був ступор. Багато мужиків напали та питали куди їдемо. Незрозумілі машини. Говорять, що баптисти. Я сідала в машину зі сльозами та повним відчаєм. Пощастило, що вони реально волонтери».*

У таборі для біженців в Кишиневі, куди приїхала Марина із дочкою, загалом мешкає півтисячі людей. Буває складно поспати або сходити в душ, адже усюди треба довго стояти в черзі, однак така можливість надається. Крім цього, дуже лягають розповіді «новожилів», які приїхали із окупованих українських міст до Кишинева нещодавно.

Щодо житлових умов, то великі кімнати приміщення розділені каркасними стінами без дахів, у кожній такій кімнаті живе до 10 осіб. Не вистачає як звукоізоляції, так і особистого простору. Однак прихисток для біженців – це не 5-ти зірковий готель, і більшість одеситів це розуміють.

У таборі, де живе Марина із донькою, усіх забезпечують харчуванням, однак також треба бути готовим до того, що воно буде гірше, ніж у дома. Ще одна проблема виникає, що на сніданок біженців щодня готують один і тим ж – хліб, желе, масло, мед, сир плавлений, творог і нутелла, а також чай. Особливо не підготовленою до цього виявилася донька одеситки, яка уже встигла трохи похудати, бо не їсть що дають.

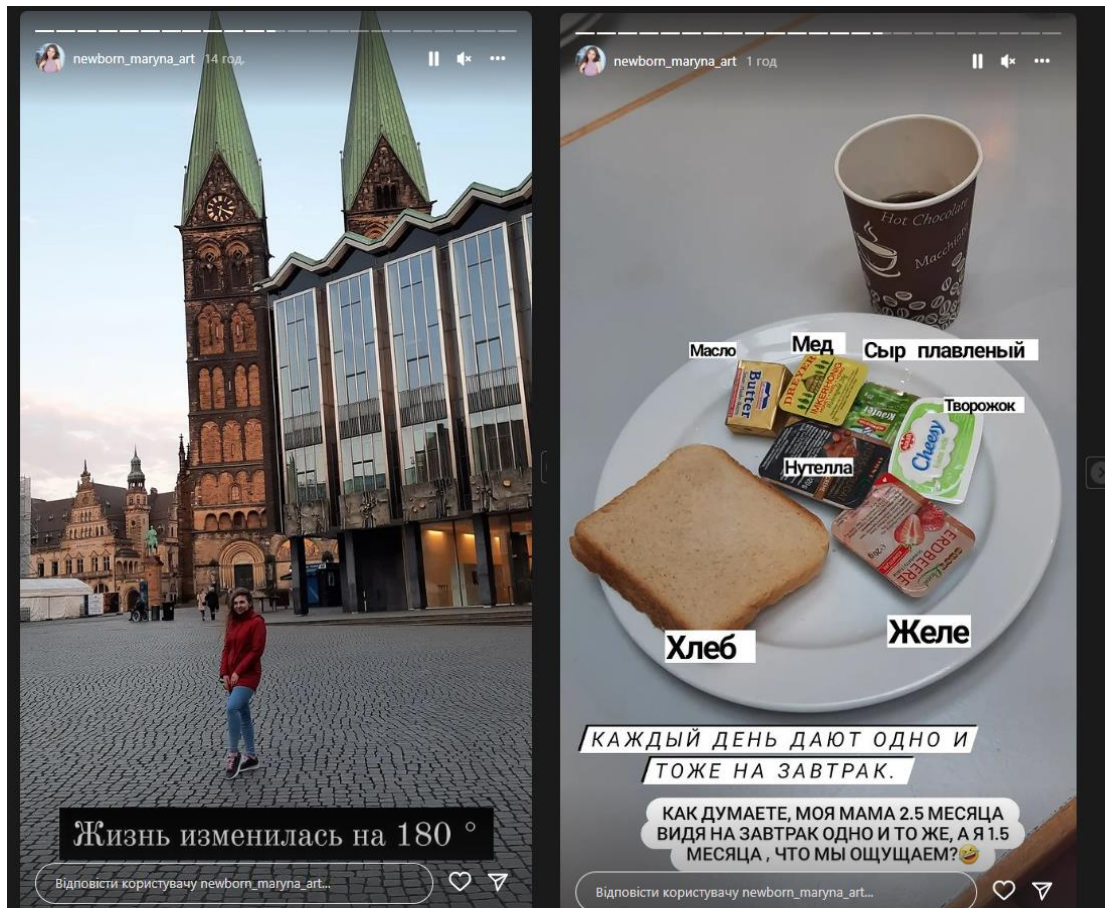

Фото із соціальних мереж Марини Артем'євої

Європа високо оцінила те, яким чином ця країна приймає біженців із України. І це навіть при тому, що Молдова традиційно займає доволі низькі місця у рейтингах за рівнем життя середньостатистичного мешканця.

Внесок Молдови та консолідація із українцями була гарно оцінена і послом США в країні Олександром Яневським у травні цього року. Так, він назвав допомогу влади та пересічних молдаван неймовірно потужною: *«На нас справило величезне враження те, що уряд Молдови та її громадяни зробили щодо безпрецедентного припливу біженців з України, здатність молдаван протягнути руку допомоги, відкрити не лише серця, а й двері своїх будинків біженцям, допомогти людям, які перебувають у біді. Про них дбають, їх підтримують, і я думаю, що міжнародне співтовариство робить все можливе, щоб зробити в це свій внесок»*, – передає Voanews.

Треба також сказати, що тамтешній уряд підтримали грошовою допомогою. Так, Європейська комісія вже надала Молдові 8 мільйонів євро

допомоги на гуманітарні цілі. Ці кошти, зокрема, повинні бути спрямовані на те, аби надавати невідкладну допомогу в пунктах пропуску на кордоні та транзитних пунктах. А також для того, аби молдавани могли створювати умови для проживання біженців та забезпечувати їх харчуванням.

Трохи адаптувавшись Марина повернулася до України, однак її психічний стан не був таким, як до війни. *«Постійні повітряні тривоги не дають спокою. Мені страшно, коли я знаю, що летять ракети 😞. Мені болісно, що ми можемо не потрапити до всіх лікарів, які запланували. Я засмучена від чергового виключення світла. Це реалії України сьогодні»*, – відзначила жінка. Тому уже незабаром поїхала з Одеси до Німеччини, шукаючи нових можливостей та перспектив для самореалізації. Вона продовжує фотографувати і дарувати людям своє мистецтво.

Фото із соціальних мереж Марини Артем'євої

2.6. 10 корисних порад для адаптації ВПО після переїзду через війну

Переїзд в нове місце проживання може бути викликом для кожного, але для внутрішньо переміщених осіб, які покинули свій рідний дім через війну, це може стати надзвичайно важким випробуванням. Однак, з правильними порадами і підтримкою, адаптація може бути значно полегшена. У цій публікації ми надамо корисні поради для ВПО, які допоможуть адаптуватися після переїзду через російсько-українську війну.

Зважаючи на велику кількість внутрішньо переміщених осіб (ВПО) у зв'язку з російсько-українською війною, дуже важливо дати корисні поради щодо адаптації до нових умов. Ось декілька порад, які можуть допомогти переселенцям:

1. Знайдіть групу підтримки.

Пошукайте різноманітні організації та ініціативи, які допомагають ВПО. Вони можуть допомогти знайти житло, роботу, медичну допомогу та інші ресурси.

2. Розширюйте свої соціальні контакти. Прийміть запрошення на зустрічі та події в місцевій громаді.

Це допоможе вам знайти нових друзів та контакти, а також покращити здоров'я та настрої.

3. Ознайомтеся з новим місцем проживання.

Вивчайте місцеву історію та культуру, відвідайте музеї та інші визначні місця. Це допоможе вам зрозуміти місцеві особливості та прискорити адаптацію.

4. Залишайтеся активними.

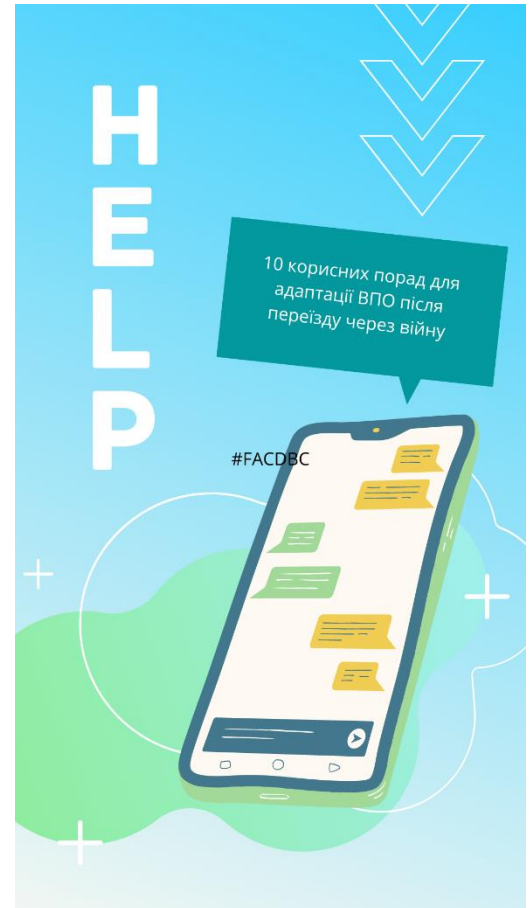
Якщо ви не працюєте або маєте чимало вільного часу, намагайтеся займатися волонтерською діяльністю або знаходити інші способи допомогти громаді. Це не тільки допоможе вам зайняти час, але і збільшить самооцінку та допоможе відчувати себе частиною нового оточення.

5. Піклуйтеся про своє здоров'я.

Слід звернути увагу на своє фізичне та емоційне здоров'я, зокрема відвідуючи лікарів та психологів. Не забувайте про здорове харчування та фізичні вправи.

6. Знайомтеся з місцевими жителями.

Один із ключових етапів адаптації в новому місці проживання – це знайомство з місцевими жителями. Не соромтеся підходити до людей, розпитувати про місцеві особливості, попросити поради щодо магазинів,

лікарів та інших сервісів, які вам можуть знадобитися. Нехай це буде перший крок у вашій новій соціальній мережі.

7. Знайдіть своє хобі.

Розваги і хобі – це чудовий спосіб забезпечити собі приємний відпочинок та знайти нових друзів. Відвідуйте спортивні клуби, художні гуртки, майстер-класи та інші заходи, які вас цікавлять. Ви зможете знайти спільну мову з людьми, які мають схожі інтереси.

8. Підтримуйте зв'язок з родиною та друзями.

Переїзд в нове місце може бути важким для тих, хто залишився в рідному місті. Підтримуйте зв'язок з родиною та друзями, зустрічайтеся з ними, спілкуйтеся за допомогою інтернету та мобільних додатків. Це допоможе вам не втратити зв'язок зі своїм минулим життям та підтримати рідних та друзів.

9. Не забувайте про самопізнання та саморозвиток.

Адаптація – це не лише адаптація до нових умов, але й чудовий шанс для самопізнання та саморозвитку. Спробуйте нові речі, відвідуйте курси та семінари, розвивайте свої здібності та таланти. Це не тільки допоможе вам стати більш забезпеченим та незалежним, але й збільшить вашу самооцінку.

10. Не відкладайте життя на потім, живи сьогодні. Режим очікування ні до чого доброго не призводить. Треба сприймати життя таким, як воно є, і намагатися бути корисним собі та іншим сьогодні.

2.7. Життєва історія родини внутрішньо переміщених осіб: як переїзд з Одеси до Луцька допоміг знайти нову надію та віру в майбутнє

Ця історія розповідає про родину, яка стала внутрішньо переміщеними особами через російсько-українську війну і переїхала з Одеси до Луцька, щоб уникнути небезпеки і побудувати нове життя.

Наталія та Олександр були з Одеси і мали двох дітей, коли почалася війна. Вони відчували небезпеку, оскільки Одеса була часто під обстрілами.

Вони зрозуміли, що їхній дім і майбутнє в небезпеці, тому вирішили залишити місто і переїхати до Луцька, де мали родичів.

Наталія і Олександр взяли тільки найнеобхідніші речі, і разом з дітьми вирушили до Луцька на машині. По приїзді вони знайшли тимчасове житло в будинку своїх родичів і розпочали пошуки роботи. Олександр зайнявся будівельними роботами, а Наталія знайшла роботу в магазині. Хоча зарплата була нижчою, ніж в Одесі, вони були в безпеці і більше не боялися за своє життя.

Незважаючи на те, що вони почали все з нуля, Наталія і Олександр були вдячні, що мали родичів, які допомогли їм почати нове життя. З часом вони знайшли квартиру в приватному секторі, діти пішли до садочка, а Наталія і Олександр продовжували працювати. Їхнє життя було не таким, як раніше, але вони відчували безпеку і розуміли, що зможуть забезпечити своїх дітей на майбутнє.

Наталія і Олександр також були вдячні за те, що знайшли підтримку в спільноті внутрішньо переміщених осіб, де зустрічали людей, які пережили подібне. Вони зустрічалися з соціальними працівниками, які допомагали їм знайти житло, роботу і забезпечували консультації з правових питань.

Хоча переїзд з Одеси до Луцька був важким, родина внутрішньо переміщених осіб знайшла силу і натхнення, щоб почати все заново. Вони не забули про тих, хто залишився в Одесі, і допомагали тим, хто потребував. Наталія і Олександр були вдячні за те, що мали можливість допомагати іншим, які переживали труднощі через війну.

У своєму новому місці проживання, вони знайшли нових друзів, з якими ділилися досвідом і навчалися одне від одного. Наталія і Олександр були щасливі, що зуміли створити нове життя для своєї родини і вважали, що найголовніша річ – це мати безпеку і можливість жити у мирі.

Історія родини ВПО з Одеси, яка переїхала до Луцька, стала символом волі та міці людського духу. Незважаючи на труднощі, які вони пережили,

вони зуміли знайти силу і віру в майбутнє. Ця історія нагадує нам, що важливо залишатися сильними в найтяжчі часи і ніколи не втрачати надію на краще.

2.8. Культурне дозвілля в Одесі для ВПО: як без жодної копійки пізнавально провести день

Одеса дійсно дуже гостинно зустрічає переселенців і радо допомагає у вирішенні всіх питань. Якщо ви ВПО, і у вас залишається вільний час, але не знаєте, як його провести, то пропонуємо невелику добірку щодо організації вашого дозвілля.

Якщо ви любите тварин, то одеський зоопарк запрошує усіх переселенців подивитись на різних екзотичних тварин абсолютно безкоштовно. Ця установа постійно турбується про те, аби відвідувачам було на що подивитися. Так, у квітні цього року, зокрема, проходило свято «Білих левів», яке присвятили білим левам, що були евакуйовані з Харкова до Одеси рік тому. Очікується, що на святі відвідувачів чекатиме розважальна програма, включаючи майстер-класи та показове годування білих левів. Це свято може стати цікавим заходом для всіх, хто цікавиться екзотичними тваринами та бажає пізнати більше про білих левів та їхніх умови утримання. Також це може бути хорошою нагодою підтримати діяльність зоопарку та допомогти зберегти ці цінні тварини

Фото: «Одеський зоопарк»

У цьому зоопарку постійно турбуються і про дітей. Скажімо, нещодавно в Одеському зоопарку відбулося свято для дітей з назвою «Сміємось, отже не здаємось!». Веселі аніматори організували безліч конкурсів та танців, але найбільш веселим був конкурс на кращий костюм – «Показ мод». На завершення свята відвідувачі мали нагоду подивитися на показове годування лапундерів – мавп, які живуть у зоопарку. Співробітники зоопарку підготували для мавп спеціальну гойдалку з п'ятьма баночками, в яких були горіхи, фрукти та овочі. Мавпи дуже зацікавилися новою гойдалкою і швидко зрозуміли, як витягнути з неї смаколики. Тому стежте за новими оголошеннями на їх сайті.

Фото: «Одеський зоопарк»

Після справжніх тваринок є можливість прогулятися між динозаврами в місцевому Дінопарку, що знаходиться неподалік. ДиноПарк – це тематичний парк розваг з унікальною концепцією в Україні. У мережі цих доісторичних парків відвідувачі можуть побачити таємничий світ динозаврів у їх реальному вигляді та величині і познайомитися з атмосферою мезозою. Це проект компанії Attraction Factory, який в Одесі пропонує 50 статичних і роботизованих моделей динозаврів у натуральну величину. Моделі динозаврів виглядають живими, ричать, рухаються і навіть дихають. Відвідувачі можуть насолоджуватися цим дивом під відкритим небом.

Фото: odessamedia.net

Для дітей благодійна організація «Карітас» створила дитячий Центр, де маленьких біженців реабілітують від пережитих стресів за допомогою творчості. Діти займаються по дві години двічі на тиждень. У випадку повітряної тривоги працівники з дітьми переходять в укриття, надають їм теплі пледи, організовують цікаве дозвілля – допомагають відволіктися на ігри та розслабитися.

Якщо ви підліток 14-15 років і маєте бажання опанувати нові знання, то є чудова можливість записатися на безкоштовні чотиримісячні курси комп'ютерної графіки та web-дизайну в Одеському корпоративному комп'ютерному коледжі.

Тож, одесити намагаються зробити все можливе для комфортного перебування переселенців в місті.

<https://chmnu.edu.ua/studenti-chnu-imeni-petra-mogili-na-ohoroni-suspilnih-pitan-bezkoshtovne-dozvillya-ta-navchannya-dlya-pereselentsiv-v-odesi/>

2.9. Як внутрішньо переміщеним особам знайти роботу в Одесі?

Пошук роботи є дуже важливим аспектом життя для багатьох людей, оскільки це дає можливість заробляти на життя та забезпечувати себе та свою родину. Крім того, робота може бути джерелом задоволення та самореалізації,

де людина може використовувати свої здібності та таланти, розвиватися та отримувати задоволення від своєї роботи.

Відразу після переїзду шукати роботу? Це залежить від кожної конкретної ситуації. Якщо у вас є достатньо фінансових ресурсів для того, щоб прожити певний період без роботи, то ви можете почекати з пошуком роботи, доки не знайдете житло та влаштуєте дітей до школи чи дитячого садка. Це дозволить вам сконцентруватися на цих пріоритетах та уникнути зайвого стресу.

Однак, якщо ви відчуваєте необхідність в швидкому заробітку грошей або хочете швидко знайти стабільність в новому місті, то можете почати пошук роботи вже відразу після переїзду. Важливо мати на увазі, що зазвичай зайнятість може знадобитися для забезпечення необхідних потреб та витрат, а також для соціальної інтеграції в новому місці проживання.

Український уряд намагається сприяти працевлаштуванню ВПО. Міністерка з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України Ірина Верещук в інтерв'ю інтерв'ю Українському радіо наголосила про важливість цього питання: «Нам потрібно, щоб переміщені особи знаходили роботу, навіть якщо це буде короткотерміновий контракт – пів року чи рік. ВПО мають працювати, вони не можуть закритися і жити ізольовано. Потрібно соціалізуватися, йти у колектив, громаду»¹.

Крім цього, на початку цього року стало відомо, що Кабінет Міністрів збільшив суму компенсації, яку роботодавці отримують за працевлаштування внутрішньо переміщених осіб, з 6500 до 6700 грн. Про це оголосив прем'єр-міністр Денис Шмигаль під час засідання уряду. За словами прем'єр-міністра, 2022 року виплати з цієї програми склали майже 199 млн грн. Компенсації роботодавцям є важливою складовою підтримки внутрішньо переміщених осіб. За працевлаштування працівника-переселенця роботодавцям виплачують компенсацію у розмірі 6700 грн протягом двох місяців.

¹ Бойко О В Україні 7 мільйонів незареєстрованих переселенців — Верещук. Суспільне новини. 13.03.2023. URL: <https://suspilne.media/412176-v-ukraini-7-miljoniv-nezareestrovanih-pereselenciv-veresuk/>

Поміркуймо щодо того, чи варто шукати роботу за тієї професією, що працювали раніше? Вважаємо, що це не обов'язково. Шукаючи роботу, важливо враховувати свої інтереси, навички та особистість, а не тільки свою попередню професію. Переїзд може бути можливістю для зміни кар'єри або розвитку у новому напрямку. Також можливо, що ваші попередні навички можуть бути застосовані в інших сферах, тому важливо розглянути можливості та варіанти, які відповідають вашим потребам та інтересам.

Чи погоджуватися на низькооплачувану роботу, аби тільки прогодувати сім'ю? Вибір низькооплачуваної посади може бути обґрунтованим у деяких випадках, особливо якщо у вас є недостатньо досвіду або ви новачок на ринку праці в Одесі. Низькооплачувана посада може допомогти вам заробити перші гроші, отримати досвід роботи та побудувати мережу контактів. Крім того, вона може стати першим кроком на шляху до вищої позиції в компанії, де ви працюєте.

Однак, якщо ви маєте відповідний досвід та кваліфікацію, то не варто знижувати свої вимоги і приймати першу ж пропозицію роботи. Важливо знати свою цінність та не ставити на кон власну кар'єру. Шукайте роботу, яка відповідає вашій професії та має відповідну зарплату, щоб мати можливість розвиватися та забезпечити собі достойний рівень життя.

Де шукати роботу? Якщо ви є внутрішньо переміщеною особою та приїхали до Одеси у пошуках роботи, можна спробувати деякі наступні кроки:

1. Перевірте вакансії в інтернеті: Зверніть увагу на сайти роботодавців, що використовуються в Одесі, наприклад, Work.ua, Rabota.ua, Jobs.ua, Dou.ua, ОЛХ та інші. Ви можете переглянути список вакансій за різними категоріями та відфільтрувати їх за місцезнаходженням.

2. Зв'яжіться з рекрутерами: Є багато рекрутингових агентств в Одесі, які можуть допомогти вам знайти роботу. Вони можуть допомогти з процесом пошуку роботи, допомогти вам з резюме та підготувати вас до співбесід.

3. Перегляньте соціальні мережі: Часто вакансії публікуються в соціальних мережах, таких як Facebook та LinkedIn. Деякі компанії також можуть розміщувати оголошення на своїх сторінках в соціальних мережах.

4. Пошук роботи на місці: Ви можете відвідати різні компанії та запитати, чи є у них вакансії. Для цього можна скористатися довідниками та картою міста.

5. Мережа контактів: Зверніться до своїх знайомих та колег, які можуть допомогти знайти роботу. Іноді дуже корисно мати рекомендації від людей, які вже працюють в даній компанії.

6. Працевлаштування військовослужбовцям: Якщо ви є військовослужбовцем, що звільнився зі служби, вам може допомогти програма підтримки працевлаштування, яку надає Міністерство оборони України.

Адаптація на новому місці роботи. Варто бути готовим до того, що адаптація на новому місці роботи може бути важкою. Нове оточення, нові колеги, нові робочі завдання можуть створювати деякі труднощі. Проте, важливо знати, що це нормальний процес, і більшість людей зіткнулася з такими викликами у новому місці роботи. Щоб зробити процес адаптації легшим, можна підготуватися заздалегідь, ознайомитися з інформацією про компанію, її культуру, завдання та процеси, з якими ви зіткнетесь на новому місці роботи. Також, можна запитати у колег або керівництва, які навички та знання є важливими для вашої посади, щоб забезпечити більш ефективну адаптацію. Не соромтеся звернутися до колег з запитаннями, які можуть допомогти вам зрозуміти процеси на новому місці роботи.

Важливо також зрозуміти, що успішна адаптація залежить від вашої власної мотивації та наполегливості. Будьте відкриті до нових досвідів та викликів, ставте перед собою конкретні цілі і працюйте над ними. Чим більше зусиль ви прикладаєте у процесі адаптації, тим швидше ви зможете відчути себе комфортно та ефективно працювати на новому місці.

Ще одна актуальна проблема, як реагувати, якщо колеги не розумітимуть моїх цінностей як внутрішньопереміщеної особи. Якщо колеги

не розуміють ваших цінностей, це може бути складно і викликати дискомфорт. Однак, варто намагатися знайти спільні точки зору і спілкуватися конструктивно. Деякі поради, які можуть допомогти у такій ситуації:

Відкрито висловлюйте свої погляди та думки. Поясніть свої цінності та принципи, які допомагають вам в роботі. Прослуховуйте колег і намагайтесь зрозуміти їхню точку зору. Можливо, колегам просто потрібно більше часу, щоб звикнути до вас та вашого стилю роботи. Намагайтесь знайти компроміс, який би враховував ваші цінності та потреби, а також потреби інших співробітників. Не віддаляйтесь від комунікації з колегами. Щоб взаємодія була успішною, необхідно будувати довіру та співпрацю. Якщо ви відкрито та конструктивно спілкуєтесь з колегами, це може допомогти зменшити конфлікти та покращити взаємини на робочому місці.

Якщо Ви плануєте перебувати в Одесі на довгий термін, то звичайно варто зосередитись на пошуку довгострокової роботи. Це дасть Вам стабільність і можливість планувати свій бюджет на майбутнє. Також довгострокова робота може дати можливість зростати в кар'єрі, отримувати додаткові бонуси та переваги для працівників, такі як медичне страхування, оплачувані відпустки, навчання та інші.

Звісно, перед тим, як приймати рішення про довгострокову роботу, важливо зробити дослідження і підібрати роботу, яка підходить Вам за духом і дозволить розвиватись у Вашій професії. Також слід враховувати вимоги роботодавців до кандидатів на роботу, включаючи досвід роботи, освіту та інші навички.

Пам'ятайте, що важливо не тільки знайти роботу, але й відчувати комфорт на роботі, тому звертайте увагу на атмосферу в колективі та спілкування з потенційними колегами.

2.10. Бліц-інтерв'ю з переселенцями: коротко про головне

Розмова з переселенцями може стати доречним досвідом. У цьому бліц-інтерв'ю ВПО розповідають про переїзд та проблеми, з якими вони стикаються в пошуку роботи та адаптації до нових умов життя. Вони

також діляться порадами, як краще знайти житло, нове коло спілкування та як долати внутрішні бар'єри під час адаптації. Візьміть на замітку корисні поради та реальні історії від тих, хто вже пройшов через це!

Світлана Мельничук, мати двох дітей

– Розкажіть, будь ласка, звідки і куди Ви переїхали?

– Переїхала з Миколаєва спочатку до Тернопольської області, потім до Одеси. Саме сюди через те, що Одеса поряд з Миколаєвом і іноді можна було бачитись з близькими.

– Коли саме переїхали, з ким (сім'я?), чим добиралися...?

– Переїхала сюди з вересня місяця, разом зі своїми дітьми, переїхати допоміг хлопець старшої доньки на своїй машині.

– Де оселилися, які були умови...

– Зняли невеличку квартиру, нам на трьох було достатньо, тому умови були хорошими.

– Як змінився побут, дозвілля;

– Через те, що ми всі опинились без роботи, ми часто виходили на прогулянки та більше часу проводили разом.

– Які виникли проблеми, як їх вирішували...

– З проблем було тільки зняти квартиру на початку, довелось поїздити майже через всю Одесу, щоб щось знайти.

– Що було звичним, а що новим у житті людей, які оточували?

– Не можу сказати, що миколаївці та одесити чимось сильно відрізняються, тому напевно нічого нового та незвичного ми не побачили.

– Які, на Вашу думку, найбільш відчутні проблеми ВПО?

– Для більшості ВПО стає проблема з житлом, так як не всі можуть дозволити собі зняти нормальну квартиру, а все інше достатньо легко вирішити. Для ВПО є гуманітарна допомога з продуктами, речами та навіть в плані медицини.

– Як складається життя зараз?

– Зараз ми вже повернулись додому і намагаємось жити своїм звичним життям. Ходимо на роботу та вирішуємо щоденні справи.

Дякую за приділений час!

Альона Мосейчук, перебуває у декретній відпустці по догляду за дитиною.

– Розкажіть, будь ласка, звідки і куди Ви переїхали?

Я переїхали з Донецької області до Одеської області, місто Ізмаїл через російсько-українську війну.

– Коли саме переїхали, з ким (сім'я?), чим добиралися...?

– Переїхала у 2014 році разом із сім'єю. Добиралися на автомобілі.

– Де оселилися, які були умови...

– Оселилися в звичайній квартирі в Ізмаїлі, у спільному районі міста. Умови були досить скромні, але достатньо комфортні для нашого перебування.

– Як змінився побут, дозвілля;

– Побут змінився в багатьох аспектах – довелося звикати до нової кухні, нових продуктів харчування та місцевого кольору, але з часом звикли. Дозвілля також змінилось – з'явилися нові місця, які можна відвідувати.

– Які виникли проблеми, як їх вирішували...

– Найбільші проблеми пов'язані були зі зміною місця проживання та роботи. Вирішували шляхом активного пошуку нових можливостей та допомоги від родичів чоловіка

– Що було звичним, а що новим у житті людей, які оточували?

– Для нас було новим багато речей – мова, культура, звичаї. Отримали багато нового досвіду та знайомств.

– Які, на Вашу думку, найбільш відчутні проблеми ВПО?

– Найбільш відчутні проблеми – це пошук роботи та адаптація до нових умов життя.

– Як складається життя зараз?

Життя зараз складається досить стабільно – знайшли роботу, оселилися, знаходимось у новій спільноті. Взимку дискомфорту доставляло те, що постійно були проблеми зі світлом, зараз уже трохи стабілізувалася ситуація, стало простіше.

Дякую за приділений час!

Андрій Кіпрієв, Менеджер з продажу (HoReCa, кулінарія, B2B)

– ***Розкажіть, будь ласка, звідки і куди Ви переїхали?***

– Я разом зі своєю сім'єю переїхав з Херсонської області до Одеси весною 2022 року.

– ***Коли саме переїхали, з ким (сім'я?), чим добиралися...?***

– – Ми переїхали в квітні 2022 року, всією сім'єю – я, моя дружина і двоє дітей. До Одеси ми добиралися на власному авто.

– ***Де оселилися, які були умови...***

– – Ми знайшли житло в одному з спальних районів Одеси. Умови досить комфортні – новобудова, з усіма необхідними зручностями.

– ***Як змінився побут, дозвілля;***

– – Змінився досить суттєво. Прийшлося звикати до нового міста. Одеса доволі велика, тому навіть кілька разів заблукали, навігатор підвів. Дозвілля змінилося також – тепер ми можемо відвідувати нові місця та пам'ятки Одеси.

– ***Які виникли проблеми, як їх вирішували...***

– Найбільшою проблемою стала адаптація до нового міста, не вистачало друзів, майже не було знайомих. Щоб її полегшити, ми долучилися до різних громадських організацій та клубів, де знайшли нових друзів та підтримку.

– ***Що було звичним, а що новим у житті людей, які оточували?***

– Для нас було звичним життя в невеликому місті, де всі знайомі один з одним. Тут же ми зіткнулися з великим міським ритмом та масштабами, які нас здивували. Але я бачу, що тут багато таких, як ми.

– ***Які, на Вашу думку, найбільш відчутні проблеми ВПО?***

– На мою думку, однією з найбільш відчутних проблем ВПО є пошук роботи. Багато людей змушені шукати нову роботу після переїзду, що може бути досить важким і стресовим процесом. Також, багато людей стикаються з проблемами адаптації до нового місця, навколишнього середовища та культурних відмінностей.

– ***Як складається життя зараз?***

– Щодо життя зараз, то воно складається з роботи, виховання дітей та побуту. Ми встановлюють зв'язки з новими людьми та намагаємося знайти стабільність у нових умовах. Для дружини дуже важливо було мати підтримку родини та друзів у цьому процесі.

Дякую за приділений час!

ВИСНОВКИ

Соціальну журналістику варто ідентифікувати як діяльність, предметом якої є соціальні проблеми й негаразди суспільства. Сюди належать: становище різних потенційно вразливих соціальних груп (пенсіонерів, сиріт, багатодітних родин, переселенців тощо), дотримання прав людини, якість освіти й медичного обслуговування, погіршення екологічної обстановки тощо.

Зараз існують доволі різноманітні спроби класифікації соціальної тематики як такої. За однієї із класифікацій сюди належать публікації на такі теми: незахищені верстви населення, соціально-економічні відносини, охорона здоров'я, молодіжна політика і підліткові проблеми, кризові сімейні ситуації, робота «третього сектора», моральне виховання населення.

Соціальна журналістика, крім змістового та суб'єктного, жанрового спрямування медіапродуктів, вирізняється нормами та функціями в спеціальних форматах, в яких виокремлюють видання для вразливих соціальних груп, видання громадських та благодійних організацій, видання спільнот або активних людей та чимало інших.

Особливості соціальної журналістики в сьогоденні полягають у вирішенні важливих соціальних проблем і задоволенні потреб аудиторії. Сьогодні журналісти повинні вміти аналізувати соціальні процеси та явища, виявляти проблеми та їх причини, а також пропонувати можливі шляхи їх вирішення.

Соціальна журналістика, на наш погляд, сьогодні має декілька особливостей:

– По-перше, це швидкі темпи змін. Соціальні процеси і явища змінюються дуже швидко, тому журналіст повинен бути завжди в курсі подій, реагувати на них і доповідати про них своїм читачам.

– По-друге, це використання сучасних технологій. Соціальні мережі, блоги, інтернет-портали стали важливим інструментом для взаємодії з аудиторією, розповсюдження інформації та вивчення соціальних процесів.

– По-третє, це актуальність та об'єктивність інформації. Сьогодні, коли інформаційний простір переповнений фейками та неперевіреною інформацією, журналісти повинні дотримуватись принципу об'єктивності та публікувати лише перевірену і достовірну інформацію.

– По-четверте, це націленість на розв'язання проблем. Соціальна журналістика повинна бути спрямована на виявлення проблем та їх причин, а також на пропонування конструктивних рішень для їх вирішення.

Проблематика переселенців в умовах воєнного стану є важливою складовою журналістики, оскільки вона стосується великої кількості людей, які опинилися в складних життєвих обставинах. Медіа повинні бути уважними до потреб та проблем цих людей, а також до відповідальності держави за їхнє благополуччя та підтримку.

Основні проблеми переселенців включають: втрату домівок, роботи, доходів, важкі умови життя в нових місцях проживання, проблеми із соціальною адаптацією та інше. Журналісти повинні бути готові до ретельної роботи з цими темами, а також до вивчення законодавства, яке регулює права та соціальний захист переселенців.

Для журналістів, що працюють з цією тематикою, важливо мати достовірну інформацію про проблеми, які виникають у переселенців. Журналісти повинні проводити інтерв'ю з ВПО, соціальними працівниками, громадськими діячами та, звичайно ж, самими переселенцями. Важливо пам'ятати про конфіденційність і приватність людей, з якими вони спілкуються, і дотримуватися професійних етичних стандартів.

Окрім цього, журналісти повинні пам'ятати про відповідальність за те, що вони пишуть та як вони це роблять. Необхідно уникати маніпулювання інформацією та стереотипами, які можуть призвести до подальшої маргіналізації та стигматизації переселенців. Замість цього, журналісти повинні допомагати консолідувати суспільство.

У ході виконання практичної частини роботи ми підготували мультимедійну історію, що складається із 10 матеріалів. Публікація «ВПО в

Одесі: як безкоштовно отримати медичну та гуманітарну допомогу?» є проблемною статтею з конкретними рекомендаціями та інструкціями для внутрішньо переміщених осіб щодо отримання необхідної медичної та гуманітарної допомоги в Одесі. Формат публікації зорієнтований на практичну допомогу читачам.

У свою чергу, публікація «Переживши війну в Донецьку, Олена знайшла нове життя в іншому місті: інтерв'ю із ВПО» має формат інтерв'ю з переселенкою, яка розповідає про своє життя та досвід переїзду з окупованої території до нового міста. Формат інтерв'ю дозволяє звернути увагу на індивідуальний досвід переселенців та їхні історії.

Публікація «Дорога з дому, або Як одесити рятуються від війни» містить опис конкретної історії одеської фотографині, що виїхала з Одеси після початку війни. Формат публікації дає можливість розповісти історію наочно та звернути увагу на особливості життя внутрішньо переміщених осіб.

«10 корисних порад для адаптації ВПО після переїзду через війну» містить психологічні та практичні поради для переселенців. Натомість «Життєва історія родини внутрішньо переміщених осіб: як переїзд з Одеси до Луцька допоміг знайти нову надію та віру в майбутнє» розповідає про життєву історію родини, яка була внутрішньо переміщена з Одеси до Луцька. Автор описує, як цей переїзд допоміг родині знайти нову надію та віру в майбутнє. У статті надається інформація про те, як родина адаптувалася до нового місця проживання та знайшла підтримку в місцевих громадських організаціях. Також у жанрі життєвої історії подано матеріал «Життя під час війни: історія кохання Марини та Максима».

Інтерв'ю з Аліною Іващенко «Ми не одні. Ми переможемо!» торкається суміжної проблеми – біженців, адже до Кишинєва у Молдові у тричі ближче, ніж до Львова чи Тернополя. Тому чимало одеситів вирушили туди.

Огляд «Культурне дозвілля в Одесі для ВПО: як без жодної копійки пізнавально провести день» розповідає, як провести пізнавальний день в Одесі для ВПО без жодної копійки. Автор статті вказує про різноманітні культурні

та освітні заклади міста, де можна безкоштовно відвідувати виставки, музеї, навчальні установи та інші події.

Проблемна стаття «Як внутрішньо переміщеним особам знайти роботу в Одесі?» описує труднощі, перспективи та оптимальні варіанти пошуку роботи, адже це одна із найбільш актуальних проблем для переселенців.

Бліц-інтерв'ю з переселенцями: коротко про головне» - ця публікація містить короткі інтерв'ю з декількома переселенцями, які розповідають про свої думки та досвід переїзду, адаптації та проблем, з якими стикалися після переїзду. Вони також діляться порадами для тих, хто має схожі негаразди.

Кожна з цих публікацій має свій унікальний підхід та стиль написання, але разом вони створюють комплексне уявлення про проблематику ВПО в Одесі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бойко О. В. Україні 7 мільйонів незареєстрованих переселенців – Верещук. *Суспільне новини*. 13.03.2023. URL: <https://suspilne.media/412176-v-ukraini-7-miljoniv-nezareestrovanih-pereselenciv-veresuk/> (дата звернення: 15.04.2023)
2. Верещагіна І. Д. Німецькомовні мас-медіа про сучасну міграційну політику Німеччини стосовно біженців (проблема кризи довіри). Медіафорум: аналітика, прогнози, інформаційний менеджмент. 2016. Вип. 3-4. С. 76-89.
3. Голубенко Т. Алгоритм діяльності соціального журналіста на українському телебаченні. *Молодий вчений*. 2016. № 4. С. 490-49
4. Деля Ю. В.Правова характеристика визначення поняття «внутрішньо переміщена особа». *Правовий часопис Донбасу*. 2020. № 2. С. 10-18.
5. Долженкова І. Переселенці чи все ж таки біженці? «Полілог» на 5-му. URL: <http://detector.media/kritika/article/120655/2016-11-17-pereselentsi-chi-vse-zh-taki-bizhentsi-polilog-na-5-mu> (дата звернення 10.04.2023)
6. Желіховська Н. Соціальна відповідальність журналіста як предмет публіцистичного дискурсу. *Держава та регіони*. Серія : Соціальні комунікації. 2015. № 1. С. 76-81.
7. Зіненко О. Специфіка взаємодії журналістів та громадськості при висвітленні публічних подій соціальної тематики. *Вісник Львівського університету*. Серія : Журналістика. 2020. Вип. 48. С. 67-75.
8. Коваліско Н. В. Внутрішньо переміщені особи в Україні: моніторинг результатів соціологічних досліджень 2014-2015 рр. *Вісник Одеського національного університету. Соціологія і політичні науки*. 2016. Т. 21, Вип. 1. С. 38-46
9. Лаврик О. В. Соціальна проблематика газетних виступів: навч.-метод. посіб. Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2010. 72 с.

10. Мандзій С. В. Поняття «внутрішньо переміщена особа»: дискусійні питання визначення у законодавстві України. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2021. № 3. С. 87-98
11. Наливайко Л. Р. Внутрішньо переміщені особи: визначення поняття. *Право і суспільство*. 2018. № 1. С. 34-39.
12. Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб : Закон України. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 1. Ст. 1.
13. Сащук Т. І. Аспекти реалізації актуальної соціальної проблематики в аналітичних публікаціях всеукраїнських суспільно-політичних видань «День» та «Дзеркало тижня». *Держава та регіони*. Серія: Соціальні комунікації: науково-виробничий журнал. № 3/4 (15/16). Запоріжжя, 2013. С. 118-122
14. Синчак Б. Антропоцентризм у соціальній журналістиці України. *Scientific notes of the institute of journalism*. 2021. Т. 2. С. 37-51.
15. Соколова К. О. Поняття «соціального» у сучасній журналістиці: соціальна журналістика. *Наукові записки Інституту журналістики*. 2016. Т. 3. С. 80-86.
16. Соколова К. О. Соціальна журналістика в Україні та світі: Розуміння, суперечності, результати/ Перспективні напрямки дослідження українського медійного контенту: фундаментальні та прикладні аспекти : матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції; наук. ред. В. Різун; упоряд. Т. Скотникова, А. Волобуєва. Київ : Інститут журналістики. 2016, 328 с
17. Степанов Ж., Моделі медіа-дій у соціальній журналістиці // Національний університет «Львівська політехніка». 2017 URL: <http://science.lpnu.ua/sites/default/files/journalpaper/2019/apr/16130/stepanov.pdf> (дата звернення: 28.03.2023).
18. Телекритика. Журналісти мають називати вимушених переселенців переселенцями, а не біженцями – експерти. URL: <http://ru.telekritika.ua/kontekst/2014-09-20/98327> (дата звернення 10.03.2023).

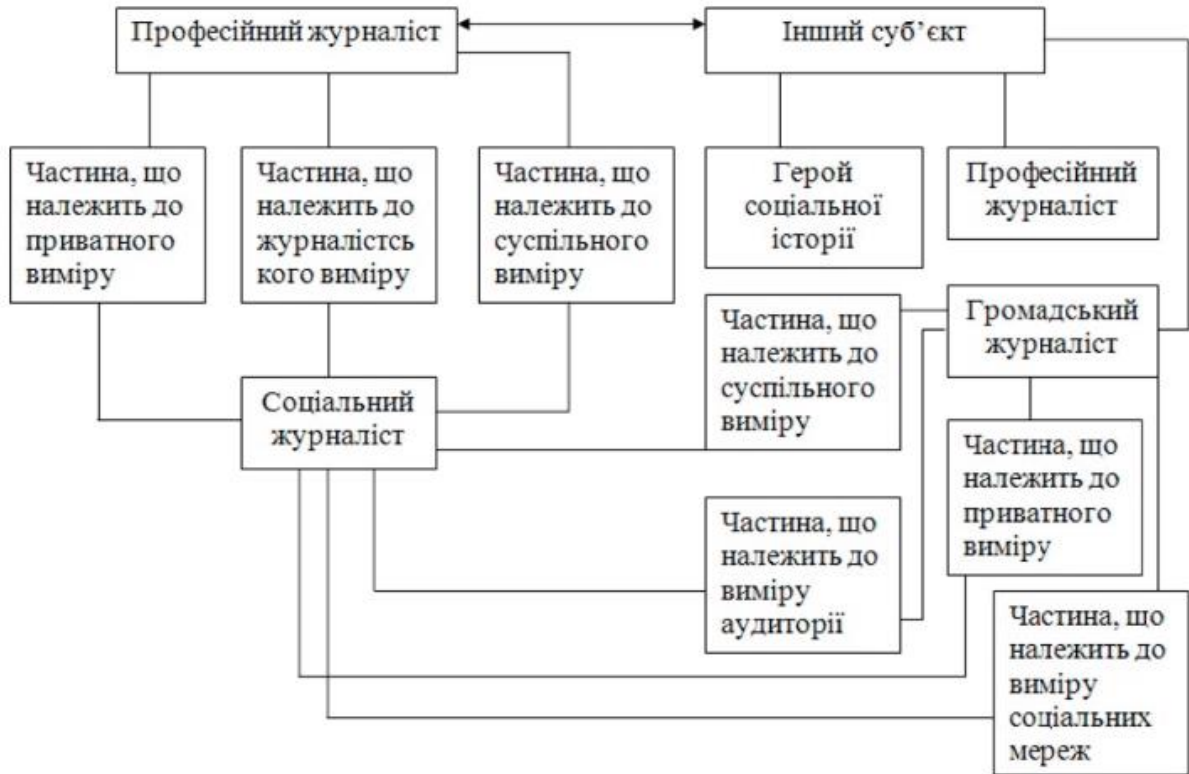
19. Циба Я. В. Медіатизація життя переселенців у регіональній пресі на прикладі видання «Молодий буковинець» за 2014-2016 роки. *Обрії друкарства*. 2018. № 1. С. 291-298
20. Шендеровський К. С., Передумови соціальної компетентності медіапрацівників. *Наукові записки Інституту журналістики*. 2011. Т. 43. С. 89–95
21. Ярошенко Л. А. Моніторинг висвітлення тематики внутрішньо переміщених осіб як метод діагностики медіапростору. *Обрії друкарства*. 2018. № 1. С. 344-351
22. U-LEAD допоміг громаді Одещини розробити програму інтеграції переселенців. Укрінформ. 3.02.2023. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-regions/3664890-ulead-dopomig-gromadi-odesini-rozrobiti-programu-integracii-pereselenciv.html>

ДОДАТКИ

Додаток А.

Рівні соціальної взаємодії в контексті журналістики

за А. Соколовою [15]

Додаток Б.

Програма допомоги ВПО (за Укрінформ) [22]

**ПРОГРАМА ДОПОМОГИ УКРАЇНЦЯМ,
ЯКІ ВИМУШЕНО ПОКИНУЛИ СВОЇ
ДОМІВКИ ЧЕРЕЗ БОЙОВІ ДІЇ**

450 грн

отримуватимуть власники житла, які безкоштовно прихистили у своїх домівках переселенців, за кожного на компенсацію комунальних послуг
Реалізація програми починається з 21 березня, з реєстрації тимчасових переселенців територіальними громадами та ЦНАПами

Дія

Із 30 березня запрацює реєстрація через Дію

2000 грн

держава виплатить кожному переселенцю в Україні щомісячну мінімальну допомогу

3000 грн

на кожну дитину

6 500 грн

отримають роботодавці, які працевлаштують вимушених переселенців з постраждалих від російських військ територій (за кожного працівника)